

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Samuelis Ampzingii.

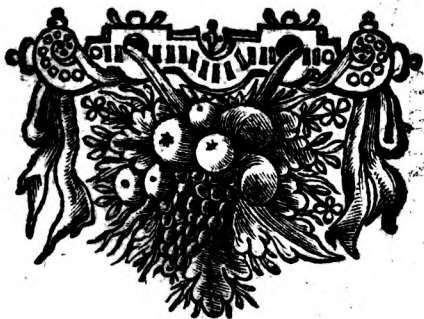
T A E L B E R I C H T

Der
Nederlandsche Spellingé.

Door
C H R I S T I A E N

Vander
H E U L E N

Oversien en verbeterd.

Tot W O R M E R - V E E R ,

By *Willem Symonfz. Boogaert* , Boek-verkooper
inden beslagen Bybel , 1649.

Digitized by Google

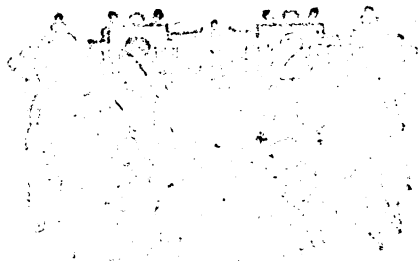
THE NATIONAL

LIBRARY

OF THE

CONGRESS

OF THE UNITED STATES

Aen den goedwilligen ende ver-
 standigen Leser, ende Lief-hebber
 van onse Neder-duytsche Moe-
 derlijke Tale.

Beminde Leser,

Ik hebbe niet sonder quellinge be-
 vonden, als ik wat nader op onse
 Nederduytsche spellinge begon acht
 te nemen, dat wy inde selve door-
 gaens geheel los ende onseker gaen: so
 dat ik dickwils al dubbende ende dut-
 tende my selven niet en wiste te redden,
 nocte mijnen voet vast te setten. In-
 sonderheyd werde ik gaende gemaekt,
 wanneer de erentfeste, seer geleerde en-
 de bescheyden Heere Antonis de Hu-
 bert, Rechts-geleerde, in sijne Voor-re-
 de voor sijn berijmde Davids-Psalmen
 my de ogen begon te openen; ende als
 ik na door vriendelijke onderhande-
 linge so met sijne E, als ook met den
 eerlamen ende onser sprake ervaren
 Christiaen van Heule, *Mathematicus, en-
 de Grammaticus*, so voor als na het uyt-
 geven van sijne neder-Duytsche Gram-

VOOR-REDE.

matica, ofte Spræek-konfte, den weg van verre begon te sien, ende een wacker-scherp-spoor te krijgen, om alles nader te onderzoeken, omder eens door te krabben, ende eenmael vast ende fester te worden. Ik hebbe zedert nochtetijd nochtet moeyte gespaerd, tot dat ik sulcx eyndelik bekomen hebbe, na door-snuffelinge van alle oude ende nieuwe Auteurs, die vanden aerd der spraken, ende dat ten opfichte vande onse in hare gemeynschap met de selve, ende insonderheyd van de onse selfs geschreven hebben. Ende overmits andere hant bedenkningen voor desen in 't licht gegeven hebben, so doe ik dan sulcx met de mijne ook, om den Leser van mijne Spellinge, ende andere Taelbedenkningen, die in mijne uytgegevene werken, insonderheyd van den doorsienden, leeramen, ende weet-gierigen kunnen gespeurd worden, naer de wijze ende voetstappen van mijne voorgangers ende verlichters, te berichten ende te onderwijfen. Dit hebbe ik inden ja-re 1628. voor mijne beschrijvinge ende

Lof

VOOR-REDEN.

Lof der stad Haerlem in maniere ende onder de tijtel van Neder-landsch Tael-bericht wel gedaen: maer also dat selve een groot en kostelijk boek is, dat yder niet gelegen en is te kopen, ende te bekostigen: so hebbe ik door raeden- de aenhouden van sommigen gemeld Tael-bericht aldus alleen tot nut vanden gemeynen man doen drucken; of ik veel licht de onvaste ende onsekere leer-suchtige met my vast en seker mogte maken, ofte insonderheyd de geleerden tot navolginge mijner spellinge, ofte ten minsten tot nader opscherpinge mogte verwecken, ende bewegen; op dat wy eens gemeynder hand hier in wat mogten doen, om malkanderen te verstaen, en so veel mooglijk is eens te worden; Neemt dan mijnen geringen arbeyd also voor lief, en in dank, ende gebruyktze ten besten, en vaert wel.

Samuel Ampzingh.

ENCOMIUM OPERIS.

Prodit
 memorię
 Eginhar-
 dus Karoli
 Magni
 Imperato-
 ris Can-
 cellarius,
 & scriba,
 in ejus vitā
 circa An-
 num 1000

*Grammaticos canones vulgari tradere linguā,
 Ne vulgare putes aut leve, lector, opus.
 Noris Grammaticam patrii sermonis ab ipso
 Incoeptam Karlo, qui tibi Magnus erit.
 Mensibus & ventis Germanica nomina fecit,
 Carmineq; Heroum gesta canenda dedit.
 Livor, in Ampzingonoli reprehendere, tan-
 quam
 Indignum: certe est hoc mihi Cesareum.*

E E R - D I C H T.

Op den Auteur ende sijn
 Werk.

En acht het niet gering, noch met de voet te steken,
 Sijn moederlijke Tael naer wetten uyt te spreken,
 En daer wat in te doen, dat alles watmen seyde,
 Dat alles watmen speld, geschiede met bescheyd.
 De Spraek-konst onser Tael heeft Karel eerst begonnen,
 De Groote recht genaemt, verwinner-noyt-verwonnen.
 Hy heeft de Maenden ons de Winden ook genoemd:
 Hy heeft der helden daed in duytschen Rym geroemd.
 Sou dan de nijdicheyd hier over AMPZING bijten,
 En als een slechte saek sijn arbeyd hem verwijten,
 Niet waerdig so een Man, een Leeraer van Gods-Kerk?
 Ik hond het voor een Groot, ja voor een Keyfers werk.

7
NEDERLANDSCH
TAEI-BERICHT.

ALSO alle verstandigen

Inleydinge.

op hunne sprake / ende spellinge
billyk bejoren goede acht te ne-
men / en eenen vasten voet en
stijl van spraken / ende schryben
te houden: nadien ook alle nieu-
wicheyd veel-tijds bedenckelijck ende opsprake-
lijck is / bysonder inden aenhang / eermen noch
den grond en reden van sulke veranderinge kan
sien / en vernemen ; waerom dan ook pder rede-
lijck mensche so lang sijn oordeel daer ober be-
hoord op te schorten: so hebbe ik dienstich / ja
noodich geacht / dese reden en rekenschap van
mijne wyse en maniere van Spellinge / en ande-
re Tael-bedenkingen onser sprake / tegenwoor-
dich te geben / ende de selve gantsch gaerne het
gunstich oordeel van alle verstandigen te onder-
werpen.

Ende segge dan eerst dit weynige so slechts
in 't groos / dat ik die Spellinge meest hebbe ge-
volgd / en waer-genomen / die ik in de reden / en
het gebolch der woorden / en inden raed der spra-
ke / en de wtsprake / alder-eygenst en bequaemst
gegrond geoordeeld hebbe : de oude Spellinge
in ere ende waerde houdende / so veel ik vermo-
gen hebbe / ende daer het de reden en het noodich
onderschepd heeft willen lijden / om geene veran-
deringe buyten nood te maken / en de onse te ge-
boegelijker in te voeren / en eenen ygelijken te be-
ter te doen geballen. Maer de openbaere sepl-
treden / en tastelijcke mis-flagen vande oude sleu-
re

Verhandelin-
ge vande Tael-
le, ende spel-
linge in 't ge-
meyn.

re so slechts en blindelings wisslens ende wetens te volgen / ja te handhaben / dunkt my (onder verbeteringe) niets anders te wesen / als sich selven de ogen uytgraben / ende enkelijk niet willen sien. Daerom so en vermag by my geen oud mis-bruyk iets ter wereld tegens de reden / en waerheyd. Ende dat en is woords (myns bedunkens) niet te verhoerpen / nochte onder de naem van nieuwticheyd verbacht te maken / het welcke inde eygenschap der sake / en de nature / en aerd der sprake / gegrond is. Gelyk ik niet gaerne sonder reden de oude gebryuken en brtode : so kusze / en omhelse ik ook immers so noode / en weynich / de oude bekende ingeretene dwaalingen; Ik en kan ook niet sien / dat wy tot noch toe eene schere en vaste Spellinge hebben / de eene anders / de andere also schrybende / ja de eene en de selve by sich selven niet seker zijnde / en in het selve schryft / ja woord / van Spellinge dickwils veranderinge : dies wy ook niet eygenijk en kunnen gesepd worden van de oude Spellinge of te wijken / als wy trachten onse Spellinge vast ende seker te maken : Ik en binde my van ook aen niemand / maer volge slechts dat gene dat ik de reden / en den grond onser sprake / achte alder-gelyk-formigst te wesen.

Nullius adictus iurare in verba magistri.

Ik sie niet op die geen die iet-wat drijft, of seyde; Maer wat de waerheyd is, en hoe de sake leyt.

Ende waerom en sullen wy ook niet pogen onse sprake allenthalven so veel lichts te geben als wy immermeer vermogen / ende lichter te maken hoer de breebdelingen / gelyk ook dese andere volkeren hoer desen losselyk ende proff-

Tael-bericht.

telijk gedaen hebben? Ik houdese ook prijs-
 waerdig de wettige arbeiden onse moederlijke
 Tale sunder te spreken/ ende te schryben/ en ook
 niet eene eenige letter te stellen/ waer van so/dies
 nood zijnde/geene reden en rekenfchap en fouden
 konnen geben: ende volgens trachten onse ver-
 latene en ongehavende / doen rijke ende zierlijke
 sprake/ naer vermogen / op te helpen / ende tot
 haere volkomenheyt te brengen / haer/ en Gode
 dankbaer / diefe ons gegeven heeft. 'T is meer
 dan al te jamelijck / dat tot noch toe de meeste
 fchrybers hier op gansch niet / ofte geheel wep-
 nig / gelet hebben / ende eben so luttel op de ge-
 flachten / ende het buigen vande geballen / in
 beyde de getallen: waer in nochtans een groot
 zieraet van onse Tale gelegen is. Ende (hoor
 waer!) het en flipt niet veel/ ende en is gansch
 niet erf genoeg / datmen over al in alle vretende
 fpraken te huys is / ende ondertuffchen in fijn
 eigene en moederlijke Tale fchier vretende en
 onwetend: so toch onse Erasmus dat groote
 Licht/ en zieraet van Neder-land / heeft dar-
 ven feggen in fijn Boek vande rechte uytprake
 van de Latijnsche en Griekfsche Tale.

Genera.
 Declinatio.
 Cafus.
 Numeris

*Faedum est, hominem in eâ linguâ
 videri hospitem in quâ natus est.*

'T is fchande dat een mensch niet wel en
 is gegrond

En vreemd selfs in de Tael van lijnen ey-
 gen mond.

So en is dit dan ook vonds geene knibbelin-
 ge de lanâ caprinâ, als men fepd/ ofte een gefchil
 van eene nietige fake/ maer een eerlijk en prijze-
 lijk voornemen.

Al ist geen stuck van saligheyd,
 En daer so magtig veel aen leyt,
 Al ist geen hoog en wichtig ding,
 'T is evenwel geen beufeling.

De mis-Spellinge in de byzemde Talen word
 in de Schoelen booz eene groote mis-stellinge ge-
 rekend: ende wy achten dat in de onse niet eene
 sere. 'T moet daer op een tip en stip aenho-
 men: en wy passen by ons op geheele letters
 niet. Daer en is ook geen lammer / nochte on-
 hebbelijker ding ter wereld in eene sprake / als
 de hermenginge der geslachten / ende de verbrab-
 belinge der geballen. Behoord dan een pder
 rechtschapien / redelijk / en verstandig mensche /
 en boozemmelijk die sich in andere spraken geoe-
 sent heeft / syne moederlyke Tale niet wel so veel
 sucht's toe te dragen / dat het hem de pijn wel
 waerd moeste wesen / dat het hem niet eben eens /
 nochte gelijke deel en ware / hoe hy schrybe / en
 spake / en syne sprake / en Spellinge niet in 't
 wilde / nochte op den dollen bos heen en singere /
 maer die niet bescheyd / ende naer den eysch / tot
 ziersed / en ere omsichtelyk gebuyke ? De
 Franzosfen / Italiaenen / en Spantjaerden ma-
 ken schijer eenen Afgod van de hume: ende wy
 souden de onse by-na niet byple boeten tleden:
 daer dan noch de hume eene opgeracpte en ver-
 dozbe sprake wyl de Latijnsche is (dat ik niet
 humer oorlof wil geseyd hebben) diese niet de
 Romeynsche slavernije hebben aengenomen /
 hebbende te gelijk hume bysneyd met hume
 Moeder-tale verlozen / verwoeld / en verwisfeld /
 gelijk dat onder anderen de naem van Waelen
 ook selfs deel-licht getuygd / en mede-breygt:
 maer

maer de onse is ons eppen / ende veel rijker en heerlijker als de hunne. So wilde ik dan ook wel / dat wy van dese onse kostelijke en loffelijke Tale wat meer werks maekten / en hoor haere ere wat meer pberden / als wy wel gemeynelijk doen. Ja het is maer al te warachtig / en meer dan bekend / (hoorwaer ! een merkeliijk ongeluck hoor onse sprake) dat sy boornamelijk / en boorn-gaens / van de geleerden zelfs / die haer de hand moesten bieden / en in ere houden / hoor hreemde en Wyt-heemsche woorden gansch verbaast / en bedorven word / die dan eerst meymen geleerdelyk en zierelyk te spreken / wanneer sy hoor gemelde opgeraapte / onduytsche / en onbekende woorden / hunne moederlyke Tale van onvolmaekthepd opentliijk hrand-merken / en beschuldigen / so sy toch in sich selven gesegezaem is / ende de hulpe van andere spraken geenzins van doen en heeft. Men hante die dan toch eenmaal plotzelyk wy onse Tale / so veel mooglyk is. Wel yemand Franzoys / ofte Latijn spreken / dat kan wy ja immers wel doen : men late onse Tale maer ongeschoffied in haer geheel. 't is eene ontijdige geleerdhepd / die men (quanzups) tonen / en coemen wil met schendinge / en ontoringe van sijne moeder-Tale. Hier wy is ook ontstaen / datmen de aengenomene hreemde woorden inde eyge namen in hunne gebellen naer de Latijnsche wyse lieber heeft willen huygen / als naer onse eygene : so seggen onse geleerden / Petrus, Petri, Petro, Petrum, Petre, Petro : Samuel, Samuelis, Samueli, Samuelen, Samuel, Samuele, &c. Dat dan immers geen goed Duytsch en kan wesen / so de gemeyne man / die immers sijn Duytsch kan spreken / ons hier in niet en kan volgen / en niemand sonder hantsse
der

der Latijnsche sprake magtig is sulky waer te nemen/ en te gebaeyden/ sonder al te niet schandelijck tegens de geballen te lopen/ en daer aber heijck te vallen/ het welcke dan gansch on-aengenaem in alle geboerde oren is: waerom ook selfs die groote verstanten Daniel Heinsius, en Hugo Grocius, dese Latijnsche buygningen in hynne laetste Neder-duytsche werken hebben nagelaten. Dat ik dan daerom segge/ datmen niet en meyne/ dat wy dit wyt botticheyd en onbetenheyd doen/ maer willens/ en wetens/ ja dat wy het doen moeten om Duytsch te spreken: het welcke de E. Christiaen van Heule, Mathematicus, in sijne Sprack-konste. ook seer wel gemerckt en aengeteynd heeft. Ik en hoze hier die geleerden niet/ die hier en seggen/ dat wy dan liever die namen van de Latijnsche uyt sprake/ als Pectus, Paulus Johannes, Jacobus, en diergelijke behoorden na te laten/ also wy de Latijnsche buygninge niet en willen/ koemen/ noch te mogen volgen/ en de Duytsche van Pieter/ Paulus/ Jan/ en Jakob/ in de plaetse altijd te gebuyden: want ik geef niet waerheyd ter andwoord/ dat die namen ook in onse Maeder-tale zijn aengenomen. Meyne ook dat het vzeemd in onse oren soude bliken van geleerde mannen also te spreken: ten ware met byboeginge van den bynamen / ofte van / als men het noemt; ofte der woorden van Meester / Here / ofte diergelijke: gelijk dan de Franzosen ende andere volkeren den aerdt van hynne Talen alhier ook gemeynelijck volgen. Ja t'hande ook insonderheyt onsen huyden aenbetelijck wesen de H. Apostelen also slecht heen te noenten: ten ware wy het woorden Apostel daer altijd by deden/ ofte het oude Duytsche Sinte/ ofte Heilige/ ofte diergelijke/

kuyden hante superstitie hoeder opgroeden/ dat
 dan in een hys rede wel konde en behoort te
 geschieden/ ook zelfs met de namen van den La-
 tijnschen uytgang/ Petrus, Paulus, &c. Maer
 inden Nijm en kan sulke altijd gene plaats
 hebben. Anders inde gemeyne sypden kan de
 onse Duytsche namen best sypden: ja meysen dat
 men goets andere en behoort te gebruiken. Het
 is heel ongerijnd/ dat sommige met-edi sypden
 doorgaen/ dat wy dan ook den naem van Ie-
 sus Christus niet en behooven te hoeden/ maer
 in den Duytschen naem van Saligmaker en
 Ghesalve te veranderen: Want dit is de oogen
 naem/ en toenaem onses Heeren: ook moesten
 dan op gelijken voet niet alleen geen Petrus,
 maer ook geen Pieter / maer Steen seg- Ioh. 1. 42
 gen: en waer sulden wy dan ook eendelich
 met alle de Bibelsche namen/ doorgaenlyk in-
 den Ouden Testamente/ blyden/ die best alle by
 sekeren gelegentheit van ampten / plaetsen / tij-
 den/ geschiedenissen/ en andere onstaandigheden
 zijn gegeven? Maer dit obergesagte. Wat
 mis-bruyk gaet ook noch so verre / dat wy die
 ege namen/ die wy naec de Duytsche wyse in
 de gevallen sypden / eendelich op de Latijnsche
 maniere gebruiken seggende: Het saet Abra-
 hams/ het hys Jakobs/ de kinderen Moyses/
 de Psalmen Davids/ ende diergelijke/ in de
 zede van Abraham saet/ Jacobs hys/ Moyses
 kinderen/ Davids Psalmen / dat wyse: Gode
 geensins sypden en kan: want wy seggen niet /
 het saet Jans/ het hys Pieters / maer Jans
 saet/ Pieters hys / ofte het saet van Jan / het
 hys van Pieter. Als en sypden niet anders / in
 speke in t gemeyne / ja ook van moeden. Als
 moet ook wel dat ons dese maniere van sypden
 doer

doo? lange gewoonten in de scholen/ en zedert in
 den mond/ en ozen so verstorven is/ dat wy die
 in de gemeyne t'samen-spraak gansch beswaer-
 lijk kunnen ontweemen/ dat ik my ook schier niet
 eens doo? en durf nemen: niet te min wanneer-
 men wat sal schrijven/ en het licht laten sien/ het
 welke de nakomelingen ook gebruiken sullen/ so
 behozen wy d'ijctich acht te nemen / ten eersten/
 dat wy Duytsch / en daer na / goed en supder
 Duytsch mochten spreken: op dat de nakome-
 lingen sich niet der tijd daer aen mochten gewen-
 nen/ en onse Tale toekomstig niet verbalscht /
 nochte gekroten / maer sprecht / en na haeren
 doozpronkelijken aerd mogte uptgesproken wor-
 den. Wensche daerom van herten / dat wy niet
 langer so blindelings tegens malshanderen mog-
 ten lopen / en stoten: maer dat wy onse Tale
 niet bescheyd/ en sekerheyd/ naer haeren aerd/en
 regelen / konden en wilden spreken. Gelyk ik
 ook daer beneffens wel begeren soude / dat wy
 onse jeugd van kinds been aen in de Scholen
 daer toe konden gewennen. Ende dit en segge ik
 hier niet/ als of ik meer mans wilde wesen/ ofte
 meppen soude iets meer te wesen/ als een ander/
 ofte het Magnificat gedenke te verbeteren / als
 men seyd: maer slechts ten besten / gelyk ik
 ook begere / datmen het my ten besten af wil
 nemen.

Vande buy-
 ginge der ge-
 slachten in
 hunne geval-
 len en getal-
 len.

Dewyl ik hier nu van de geslachten / geval-
 len/ en getallen gewag gemaekt hebbe/ so en kan
 ik hier so niet af-scheyden / of niet eerst den Le-
 ser myne meppinge hier van een boepnich ope-
 nen/ om dit niet blindelings te paszeren / en den
 onwetenden eben wijs te laten.

De Geslachten dah zijn dooznamelijc drie /
 Het Mannelijc / de ofte een Man; het Vrouw-
 lijc /

lijk / de ofte eene Vrouw; ende geenderley / het
 ofte een kind: de Getallen twee / het eenboud/
 en meerboud: de geballen ses / de noemer / harer /
 geber / aenklager / roeper / ende ofstemer. Waer
 van top den Leser dit voorbeeld so in de self-
 standige / als by-woorpige ofte by-voegelijke
 naem-woorden hoor ogen stellen.

Foemininum, neutrum. Numeri; singularis et
 pluralis. Casus; Nominativus, genitivus, Da-
 tivus, accusativus, vocativus, & Ablativus. No-
 mina; substantiva & adjectiva.

Generis;
 Masculinum,

Afbeeldinge

Der buyginge der self-standige, en by-
 worpige Naem-woorden door de ge-
 vallen, in beyde Getallen.

Eenvoud.

N. de, een, man.
 B. des, eens, ofte eenes, mans
 G. den, eenen, man.
 A. den, eenen, man.
 R. o man!
 O. van den, eenen, man.
 N. de, eene,
 B. de, eener,
 G. de, eene,
 A. de, eene,
 R. o!
 O. van de, eene.
 N. het, een, kind.
 B. des, eens ofte eenes, kinds,

Vrouw ofte
 Vrouwe.

G. het, een, kind: ofte den
 eenen kinde.
 A. het, een, kind.
 R. o kind!
 O. van het, een, kind: ofte
 van den, eenen, kinde.
 N. de geleerde, een geleerd,
 man.
 B. des, eens ofte eenes, ge-
 leerden mans.
 G. den, eenen, geleerden man
 A. den, eenen, geleerden
 man.
 R. o geleerde man!
 O. van den, eenen, geleerden
 man.

H. de, eene,
 B. der, eener,
 G. de, eens,
 A. de, eene,
 R. o!
 O. van de, eene

Vroome
 Vrouwe.

N. het kleyn, ofte kleyne, een
 kleyn, kind.

B. des kleynen, eens ofte ge-
 nes kleynen, kinds.

G. het kleyn, ofte kleyne, een
 kleyn, kind, ofte den, een-
 nen, kleynen kinde.

A. het kleyn, ofte kleyne, een
 kleyn kind.

R. o kleyn, ofte kleyne, kind!

O. van het kleyn, ofte kleyne,
 een kleyn, kind: ofte van
 den eenen kleynen kinde.

Meervoud.

N. de mans, ofte mannen:

B. der mannen.

G. den mannen.

A. de mans, ofte mannen.

R. o mans, ofte mannen!

O. van de, ofte den mannen.

N. de

B. der

G. de

A. de

R. o!

O. van de

Vrouwen.

N. de kinders, ofte kinderest.

B. der kinderen.

G. den kinderen.

A. de kinders, ofte kinderen.

R. o kinders, ofte kinderen!

O. van de, ofte den kinderen:

N. de geleerde

B. der geleerde

G. den geleerden

A. de geleerde

R. o! geleerde

O. van de geleer-

de, ofte den

geleerden

Mannen.

N. de

B. der

G. de

A. de

R. o!

O. van de

Vrome Vrouwen

N. de kleyne

B. der kleyne

G. den kleynen

A. de kleyne

R. o! kleyne

O. van de kleyne

ofte den kley-

nen.

Kinderen.

Merkt I. De woorden worden gemeenlyk met dese Ledens de, het, een, eene, naer de Dreeusche en Grieksche wyse / en het gebruik van veele andere Talen / wtgeschroket / en niet en dooz de selve in de geballei gebogen. Dese woorden de est het eygentlike, een en eene on-eygentlike genoemd: nadien de ende het de geslachten eygentlyk onderscheyden: want so word de dooz het mannelijk en vrouwelijk geslachte gesteld / het welcke inde buyginge die geslachten onderscheyd: en het teyken het geen derley geslachte wpt: daer en tegens so en onderscheyd het oneygentlike ledcken een de mannelijke en gelyckerley geslachten niet. So is het ook wel so eygentlyk gesepd: de Mensch is een edel schepzel; de Mensch is van God geschapen / als een Mensch. Behalven dat een oste eene ook een tellend by-woord is. Woords laten so al te samen de woorden eygentlyk onbepaald: als / de Man is het hooft van de Vrouwe / de Vrouwe is den Man onderworpen: het kind staet onder sijne Ouderen: een Hond is een getrou beest: een Katte is in hups tegens Muisen / en Katten profytelyk. Te gebeurde dan noch / dat de ledens de en het eene sake bepalen / in maniere van aentwiffende Dooz-namen / dooz die / en dat / gebuykt: daer is de Man / de Vrouwe / het kind / dat is / die Man / die Vrouwe / dat kind / daer so veel van te seggen is. Maer de Dooz-namen mijn mijne / dijn dijne / sijn sijne / haer haere / ons onse / uw utoe / hun humme / heur heure / die / dese / dat / bepalen daeren-tegens de woorden altyd.

II. De eyge namen van Mannen / Vrouwen / &c. hebben gemelde ledckens geenzins van noode / als Abraham / Isaak / Jakob / Samuel /

Merkelijke
Regelen Ar-
ticuli.

Adverbium
Numeragis.

Pronomina
Demonstrativa.

David/ Sam/ Mania; ende het is eene merckelijke quade aenneminge by velen / als sy seggen/ **Saul** verholgde den **David**: **David** verfloeg den **Goliath**: ten zy datmen sekeren persoon van anderen wil uytsonderen/ als/ dat is de (ofte die) **Jan** waer van wy spreken: ofte datter een by-wozpig woord hoor heen gaet / ofte een self-standig woord by-voegens gewijs: **Saul** verholgde den onnoselen **David**: **David** verfloeg den keuse **Goliath**. De **Kluieren/ en Bergen** willen dese **Ledecken** wel liden: de **Rijn/ het Sparen: de Alpes/ de Witte-klink**.

III. Het **Ledecken** de woord in den noemer van 't eemboud van 't **Marmelijck en Vrouwelijck** geslachte hoor alle letteren sonder onderschept/ ook hoor de **klinkets** / en de letter (h) gesteld: also onse **Tale** van de ontmoetinge der **klinkeren** geenen af-heer en heeft / of schoon formige geleerden dat sonder reden sich inbeelden. So **Spelle ik de Arend/ de Outaer/ de Hemel/ so** hoel als de **Man/ de Vrouwe**: en niet den **Arend/ den Outaer/ den Hemel**: want so moesten wy anders/ naar desen regel/ en grond/ dese ontmoetinge der **klinkeren** ook in het **Meerboud/ en Vrouwelijck** geslachte / en ten hoosten ober al myden/ seggende; den **Arenden/ den Outaeren/ den Hemelen**; ja ook den **Herde/ den ere/ den eembe/ den olie/ en diergelijcke**.

IV. Het **Ledecken** de geeft den **Vrouwelijcken** uytgang van e inde by-wozpige woorden inden noemer des **Eembouds** aen **Man** en **Vrou** gelijk; de geleerde **Man/ de geleerde Vrouwe**: maer het **Ledecken** een hond die geslachten aldaer ook onderschepden: een geleerd **Man/ eene geleerde Vrouwe**.

V. Het **Ledecken** het hoor een bywozpig woord
ge.

gefeld / by een self-standig woord van 't geen-
derley geslachte/ macht dat self-standig woord
geenderley : het kleyn kind : maer het Medcken
een macht het mannelijk/ een kleyn kind.

VI. Daer zijn Mannelijcke woorden die inden
aenklager/ en ofnemer des Genouds de, ende
den lijden komen / zijnde albaet beyde van 't
Mannelijk / en Vrouwelijk geslachte / daer by
blijvende/ datze daer ook wel eene r wollen aen-
nemen/ waer van de Mannelijcke woorden en ge-
ballen eenen natuerlijken af-heer hebben : so
sepmen : hy is krank tot de / den / der / doot
toe : 't sal niet de/ den/ der/ tijd wel komen. In
de geber wil de, en den ook wel vallen : maer
der so geboegelijc niet.

VII. Het schijnt ook wel dat de aenklager / en
ofnemer der Mannelijcke woorden zornwijlen
soeter vallen naer de wijze van den noemer upt-
gesproken : insonderheyt met een by-woyfig
woord te saem geboegd : en noch met-namen
met het onepgentlijke Medcken een gebruyt :
ik sie daer de Man / hy komt met de Man : ik
sie daer de selve Man/ ik houde hem voor de sel-
ve Man : ik sie na een broom Man upt : ik ken
hem voor een broom Man : voor datmen soude
seggen/ ik sie daer den Man / hy komt met den
Man/ ik sie daer den selven Man/ ik houde hem
voor den selven Man : ik sie na eenen broomert
Man upt / ik ken hem voor eenen broomert
Man. Maer ik achte dat onse Hollandsche ver-
hooringe en af-bptinge hier van oorsake is / en
dat sulke onse gewoonte dat onse oren ook daer-
om best doet geballen : en meyne oversulck/ dat
by onse monden / en oren lieber aen regelen be-
hozen te gewennen / en dat by daerom in sulke
manieren van spzeken matig moeten wesen/ om
den

den haften regel niet te verbraken/ tot noodig en
zierlijk onderscheyd der gevallen.

VIII. De mannelijke bugginge des noemers /
gebers/ aenklagers/ roepers/ en ofnaemers van
het geenderlep met byvoeginghe des bywoorzigen
naem-woords/ het kleyn kind / is eygentliker
gebuypelijker / als de vrouwelijke het kleyne
kind. Hoewel die (onfes oordeels) ook niet en
kan verwoorpen worden: also die ook in het ge-
buyp mechelikh gegrond is. Desgelyker woord
de eerste bugginge des gebers ende ofnaemers
van 't eenderlep geslachte / het / een kind/ van
het/ een kind/ gemeynsaemer gebuypit: maer
de tweede/ den/ eenen kinde/ van den/ eenen kin-
de is bequaemer / ende zierlijker: also sy de ge-
ballen beter onderscheyd. Het mannelijk woord
God heeft in den geber en ofnaemer ook Gode.
Daer sijn ook woorden van 't geenderlep ge-
slachte/ die mede in den aenklager/ gelyck in den
geber / en ofnaemer / met den konnen gebogen
worden: als aen den krupze / door den gelobe /
Et. Welke woorden gemeynelikh inden noemer
ook uptgerecht konnen uptgesproken worden /
als het krupze/ het gelobe. So seydmen ook sy
is by den leven / by levenden lyde/ ende dierge-
lijke.

IX. Also onse Tale de soetbloependheyd dapper
bemind/ en berepcht/ so wil de meesten-tijd wel
so aengenaem vallen / als den , in den ofnaemer
van 't meer-boud/ in 't mannelijk en geenderlep
geslachte: als van de mannen/ van de kinderen:
so nochtans van het andere / van den mannen /
van den kinderen geenzins en mag verwoorpen
worden.

X. De woorden van 't vrouwelikh geslachte
worden slechts in hunne ledkens gebogen/ zyn-
de

Tael-bericht.

22

de selfs in alle geballen onbussiglijk. ^{Te gebened}
 dan noch dat sy zomtijden eene s inden barer
 aennemem: in welken geval sy ook het manne-
 lijke ledcken des gebuyken: en ook liever vooz
 als na hunne bygaende woorden willen geboegd
 wesen: als des wereldds begriip/ des wijs heyds
 rijkdom/ des lochts regen/ des sons stralen/ des
 maens klaerhepd: vooz het begriip der wereld/
 de rijkdom der wijshepd/ de regen der locht/ de
 stralen der sonne/ de klaerhepd der mane: Hoe-
 wel ick achte datmen dese wijze van spraken niet
 buyten nood/ altijd niet lichtbaerdig/ en behore
 te gebuyken. Ja waer toe dese vermenginge
 der geslachten buyten den rijm? Maer in den
 rijm moet het te niet wesen/ daer by also (mijns
 oordeels) dickwils best spraken: want so klinkt
 het beter in mijne oren/ des wereldds rond / des
 wijs heyds schat/ &c. Als der wereld rond / der
 wijshepd schat: maer het rond der wereld / de
 schat der wijshepd/ waer ongetwijfeld alderbest
 geseyd / doch het en wil in den rijm altijd niet.
 So houde ick dit dan liever en epgentlijker vooz
 eene wijze van spraken in maniere van rijm-ver-
 lof/ by de Poeten gebuykelyk / als wel eene
 Phrasis ofte fraepichepd / quanzups tot zieraed/
 buyten rijm en nood. Wil dan noch iemand dese
 maniere van spraken in eene byre rede nu / en
 by lust/ en gelegenthepd gebuyken/ dat kan ook
 niet behoorlijke bepalinge in soberhepd wel ge-
 schieden. So worden ook by wijlen de woorden
 van 't vrouwelijk geslachte in den barer selfs /
 sonder ledckens/ doch een-zilbig / ofte verhozt
 gebuykt/ op de wijze vande mannelijke en geen-
 derleije gebogen: So seggen wy; het en is niet
 eers genoeg: elk wat wils: hebt gy siels genoeg
 ik hebbe gods genoeg: ende diergelijke manie-
 ren

ven van spzeken : booz ere/ wille/ ziele.

XI. Wanneer een bywozpig woord / met een self-standig woord van 't vrouwelijk geslachte / met het onnegtlyke ledelē eenegebruyt / t saem geboegd gesteld word / so word het ledelē niet ongeboeglyk ook mannelijk een uytgesproken / insonderhepd in onse hollandsche spzake / die tot verhoztinge / en uytbytinge der ziben / en letteren / sonderling genegen is : als een vroome Vrouw / ofte vrou ; een goede sake / ofte saek : booz eene vroome vrouwe : eene goede sake.

Participi

XII. De by-wozpige ofte deelnemende woorden achter de vrouwelijke self-standige in rechter t saemen-boeginge gesteld / worden mannelijk uytgesproken : de sake is klaer / de dochter is getrouwd.

XIII. De by-wozpige woorden booz mannelijke self-standige vergrotens / ofte beswoarens / en uytzuchens gewijse gesteld / willen dichtwils niet ongeboeglyk in den noemer / gelijk in den geber / en aenklager gebogen worden : het is so vroomen man als op voeten gaen kan : het is so trouwen knecht als men wenschen mag. De geenderleije woorden willen desen voet ook wel volgen : het is al te stouten kind. Maer ik achtte dat het ledelē een in het by-wozpige woord niet dapperlyk bestaten / en begrepen is : het is so vroom een man / het is so trou een knecht / het is al te stout een kind. Ja het schijnt ook selfs in de vrouwelijke plaetse te hebben : het is al te swaeren saek : haerlem is so schoonen Stad.

XIV. De woorden van 't vrouwelijk geslachte willen dichtwils gaerne / ofte in hunne ledelēns alleen gesteld / ofte in hunne by-geboegde woorden in verschede geballen eene r aemmenen : als / uyt der stad / ter goeder ure / tot aller stond /

uvt

uwt mijner hand/ van dijner hulpe/ in sijner onnosselhepd.

XV. Als de mannelijke by-woezpige woorden by en booz de self-standige gesteld worden indert noemer / en aenklager van het meerboud / so epndigen sy in e: als/ de geleerde mannen: maer als sy sonder self-standige woorden in plaetze vande self-standige selber self-standelyk gebuykt worden / so gaense in en uwt: so segge ik: de geleerden geboelen dit eendragtelyk / ik nteyne de geleerden van onsen tyd: op dat also dese geballen van den noemer in 't eenboud mogen onderscheyden worden. So gebuyke ik ook den ofnemer des meerbouds: ik spzeke vande verstandigen: daer ik anders soude moeten seggen/ ik spzeke van de verstandige / ofte den verstandigen menschen. Willende ebenwoel de andere bygging in 't minste niet verwerpen/insonderhepd daerse dichtsyls sachtter en aengenaemer luyd: met namen in de woorden eenige/ sommige/ wepnige/ alle/ andere/ en diergelyke.

XVI. Ik onderschepde ook den geber van een by-woezpig woord self-standig gebuykt in beyde de getallen aldus/ seggende in 't eenboud den gelobige / Fideli, in 't meerboud den gelobigen Fidelibus.

XVII. De deet-nemende woorden die in en uwtgaen/ laten in het meerboud/ en vrouweelyk geslachte/so geboeglyk (mijns oordels) de n ballen/ als sy eente e aemmenen: ende daerom gebuykt ikze also sonder onderschepd. B. E. bezogen / bezoge en bezogene / gebonden / gebonde en gebondene/ gedwoongen/ gedwoonge en gedwoongene/ verflagen/ verflage en verflagene.

Dese dingen (boozwaer!) en zijn geene versterzelen / maer inder daed / en waerhepd verster-

hierzelen van onse Tale / uyt den aerd en grond
 der selve opgesocht / hoe vreedt sy ook veel licht
 sommigen sullen mogen schijnen te waesen / dooz
 de gewoonte / en den ouden siof: waer dooz te
 wege gebracht is / dat wy op onse Moeder-tale
 niets ter woereld gelet / en nu dus / nu so / los / en
 onbass gesproken en geschreven hebben. Der-
 halven wy ook geene nieuwe Tale en sineden /
 maer aenhepden slechts de selve met regelen vast
 en seker te maken / datmen ons dan dank be-
 hoorde te weten / so verre van daer is het / dat-
 men ons sulcx woort eubel ofte ongoed soude
 willen afnemen.

In 't bysonder moet ik hier noch woort-boets /
 slechts een weynig vande Spellinge aenroeren /
 nu ik-er in ben.

De a de hoofd-letter der letteren in alle Ta-
 len / en die woort alle andere woort aen treed / geest
 ons aendankelyk in haeren twee-klank by eene
 sonderlinge opmerkinge: dewyl het seker is dat-
 ter woorden zijn / de welke naer de verschepte
 Dialectus, ofte uytspzake onser Nederduytsche
 steden / en landschappen verschepten / ofte met
 eenen vollen mond / ofte met eene dobbele tonge /
 en op de wyse van het blaeten der schaepen / woort
 uytgesproken. Men heeft in oude tijden / en
 woortige eeuwen hier op gansch niet gelet / en alle
 die woorden op eene wyse so maer heen geschre-
 ven: so het toch ongetwijffeld is / datmen de
 spellinge naer de Tale en uytspzake moet rich-
 ten. So moeter dan onderschepten geschreven
 worden. By dese geleerde tyd / in welke de sucht
 tot onse Moeder-tale daeglijcx merkelyk en lof-
 felijk groepd / en haere verbeteringe waacker in
 achttinge en ter hand genomen woort / hebben
 verschepte dappere mannen ook op dit onder-
 schepd

Vande Spel-
 linge in 't
 bysonder.

Diphthongus.

a c. a a, z.

fchepd befchepden beginnen te letten. Enige
 maken dit onderschepd met a a, en a e, met a a
 de ronde volle uytſpraak / en met a e de andere
 uytzuchende / dieſe gelijk de Griekſche Eca ge-
 bruyken. Dit is al eenige jaeren begonnen / maer
 naer den tijd toepnig aengenomen : om dat an-
 dere / ook geleerde en verſtandige luyden / en me-
 de lief hebbers onſe moederlijke Tale / achten /
 dat ſulke Spellinge te wijs / ſonder nood / van 't
 oude gebruyk aſtreed / en de rechte uytſpraak ook
 eppentlijk niet en treft / als de welke den mond
 te wijs opſpand / en te hard en on-aengenaem
 klinkt / van boegen de volhepd en ſwaerhepd der
 letter a : daer anders de e inde a e naer de ou-
 de Spellinge den mond weder wat toe-trekk /
 en de uytſpraak merkelyk verſacht : zynde on-
 dertuſſchen buyten twyfel ſeker / dat de twee-
 klank a e ſyne volle uytſpraak ſo wel kan berep-
 ken als de andere twee-klanken in e uytgaende
 ie, oe, ue, hunne in hunne gelegenhepd : haer /
 bier / boer / buer. Derhalven of ſchoon dat ge-
 melde geboelen grootlyk ſyn beſchepd / en groo-
 te Auteurs / en voozſtandts heeft / en ik gaerne
 beherme / die bedenkinge mede wel-eer gehad en
 gebold te hebben / en daer van noch niet vzeemd
 te weſen / ſo het maer geboeglyk konde inge-
 boerd worden : te meer om dat ik de nieuwe en
 onbekende maekzels / hoedanig de Latynſche a
 is / die wy hier anders tot onderschepd gebruy-
 ken moeten / ofte iets diergelyke / niet heel gaer-
 ne toe en ſta : ebentwel op dat wy dan noch onſe
 Spellinge / ſonder de hoogſte reden / vooz den ge-
 meynen man niet ongeſien nochte aſſchouwelyk
 en maken / en van 't oude gebruyk ſo veel moog-
 lyk is / nergens af en wijken : ſo soude ik (de ſa-
 ke recht en rypelyk / naer mijn beſte oordeel / in-
 ge-

gesten) de woortslag / en 't geboelen banden E. Christiaen van Heule, Mathematicus in sijne Spraek-konste, om de minste veranderinge / my tegenwoordig hier wel lieft laten geballen: en dien volgens de a e inde woorden van de volle uytspake naer de oude Spellinge laten blijven / en de Latijnsche æ in die woorden gebuyken / die wat lymende en treckende woorden uytgesproken: om datze niet vele en zijn. Ende so vele my belangd / so en weet ik niet / dat ik eenig ander woord ter wereld wete als blaeten / dat ik also uytspake / en dat ook noch / om dat geluyd der schaepen wel uyt te drucken: Hoewel top hier ook selfs wel souden durben blaeten ofte blaten seggen en schryben: so dat ik dan dit nieu maekzel der æ ten hoogsten noch nergens als in dat eenig woord en hebbe te gebuyken / en daerom dan ook dit geboelen dies te liever volge. Behalven dat het exempel van Cornelius Kilianus by my ook seer veel geld / die dese spellinge in sijn Dictionarium ofte Woorden-lyste ook gebuykt / en de oude Gentsche spelen ook by wat seggen / die gemelde van Heule mede aldaer aentrecht. Waer uyt ten minsten bliken kan / dat dit geboelen nu niet eerst uyt de locht geraept en woord / nochte nieu en is / maer dat dese bedenkinge al vooz langen tijd inde molen is geweest / en opentlijk gebuykt geworden. Dese twee dingen dan komen hier (mits oordeels) in bedenkinge / de woorden van de onderschepde uytspake / en het maekzel der uytbeeldinge / met veranderinge van het oud gebuyk / dat aen weder sijde hoement ook neemt / en doet / noodwendig (gelijk ook billijk) voozballen moet: want de dobbele a a is so nieu / als de æ: alleen is hier dit onderschepd / dat de æ spgent.

gentlijk onse letter niet en is / daer de a a maer eene verdobbelinge van onse letter a is : daer- tegens so valt de æ in wepnige woorden booz / daer de a a in ongelijke meer / ja ontallijke / ver- anderinge maekt. Dit staet so al byp wat te- gens malhanderen te heffen / en te wegen. Ende of schoon de gekoppelde æ der Latijnen onse letter epgentlijk niet en is : Liebe ! wat reden ebentwel / de minste ook / verbied ons de selve van de Latijnen te ontleen / en booz de onse aen te nemen / en eppen te maken : te meer also sp met de losse a e seer groote gemeenschap heeft / en sonderling geene veranderinge in het gesicht en geeft ð behalven ook noch dat dese lijnende uyt- sprake sich merkelyk met a en e vermengt / gelijk het satzoen vande æ mede brengt : maer de volle uytspzake bloeyd kennelyk en lastelyk booz die beyde letters sachtens heen / en valt vande a op de e met eene aengenaeme soetig- heyd. Ende van dat noeh meer is / wat raed ook anders met die gene die de volle en harde uytspzake vande dobbele a a in sommige wooz- den gebuyphen / als in verschepte plaetzen van Holland geschied ð want willen wy hun de dob- bele a a benemen / als wyse op die woorden pas- zen daer wy maer a e uytspzaken / hoe sullen sy dan hunne gemelde harde uytspzake van a a uyt- beelden / die sy daer toe nood- wendig moeten gebuyphen ? hier op staet gewis wel dapper in desen ook te letten. Ten kostten wy meppen het ter weder sijde goed / en souden gaerne onder- schepden spellen / gelijk wy verschepten spzaken : het komt maer daer op aen dat wy dat geboeg- lijkhst doen / en met de minste veranderinge / tot de meeste nabolginge / ende ook sonder verkoz- tinge van anderen. Ende dewijle wy tot noch toe

toe noch maer aen 't soeken sijn/ en gaerne in al-
les seker souden woorden / so dienen wy na mak-
kanderen wat om te sien/ en te lusteren / om 't
geboeglijkste aen te nemen en na te komen : en-
de so en mag ook niemand sijne inbeeldinge voor
eenen regel laten gelden/om sijn geboelen met de
tanden slechts vast te houden / naer 't spreek-
woord :

Suum cuique pulchrum.

Men heeft dat meest wel best besind,
Dat yder in sijn herzens vind.

Maer men moet het sijne gaerne om een beter
geven/ als men beter sien kan. So en is dat ook
so breed niet/ by wijlen te veranderen/ eermen
noch eenen vasten doet gegrepen heeft.

Doorsoekt het al, en dan op 't lest,
Verlaet het slimst, en kiest het best.

Ook en moeten niemand slechts blinde-
lings volgen / om dat hy het seyd / autos opha
(alsmen seyd) maer om dat het sijnen vasten
grond heeft / ofte inden aerd der sprake / ofte in
het gebolg / ofte inde onderschepde uytspake /
ofte in het oud ende billijk gebuyk / ofte ander-
zins. Ende wat my hier wederom aengaet / seg-
ge noch als vooren / dat ik dit onderschepd niet
van doen en hebbe / dan beel-licht in dat gemel-
de eenig woord : dies ik dan ook by de oude goe-
de spellinge billijk blyve : latende voords inson-
derheyd sich malkanderen hier over wat nader
berstaen / die dit onderschepd naer hunne uyt-
sprake wat meer gebuyken moeten / en onder-
tuschen wachtende wat streek de geleerden met
der tijd meest sullen houden / om my daer na /
dies

dies nood gijnde/ als dan nader te schikken / en te boenden : ende dat niet so seer / om mijne onderschepde uitspraak die ik sonderling niet en hebbe / gelijk nu meermals geseyd is : maer om te verstaen te geben/ hoe ik die woorden uitspraak. Daer wat wil ik nu alrede om de uitspraak van anderen door vnuodige veranderinge mijn woek by den gemeynen man onaertge naem maken ? Ende dat ik hier aldus van mij segge / geef ik ook also woords onsen Haerlemmers/ en Amsterdammers al te samen te bedenken : al is schoon dit maekzel der. 22 alhier te Haerlem (meyn ik) van Koonhert eerst geboren en 't Amstercdam woords meest opgehoed.

Hae alternanti potior sententia visa est.

Na bey-sijds overleg, en goeden rijpen raed,

So kies ik voor het best dat hier geschreven staet

De drie-klank aey wil ook aldus beter blotten in kraey/ kraeyen/ saeyen/ maeyen : daer ik sie datmen anders kraay/ kraayen/ saayen/ maayen beswaerlijk durst schryffen / houdende ook dat de twee-klank ay kraay/ kraayen/ saayen/ maayen de uitspraak niet wel en voldoet.

Aey, aay, ay.
Triphongus

Mer ik vande c richtig en beschepden kan z, s. sprekken/ so moet ik te booren mijn geboeten van de z openen ; also ikze voor de klinkers e en i gelijk de z recht uitsgesproken uytbringe : alwaer ik dit dan eerstelijck segge/ dat de letters s, ende z, verschepdene letters zijn / als dat immers niemand sal konnen / ofte durben ontkennen/ en daerom qualijk overhoop gewoopen / en onder malhanderen in 't wilde/ en op den dollen bof/ onder een gemengd/ en gebrouwd woorden/ so dat woorden van eene uitspraak / ja het ene en 't sel:

tselbe woord / nu met eene s, nu niet eene z, sonder onderscheid woord geschreven / ook van luden die letters gegeten ende herzens hebben / dat dan immers geenzins en kan bestaen.

Wat nu woords de letter z aenlangd / segge daer van / dat ikze liever hoor een soet-scherpe / dan doof-swaere letter soude horen aennemen : of schoon het tegen-gevoelen in onse verdozbe uitspraak by wat voets schijnt te hebben / en dapper begint sonder wettelijk oordeel aengennemen en gevolgd te worden. Ik segge eene soet-scherpe letter : dewijle Fabius Quintilianus haere uitspraak met de Grieksche y hoor de alder-soetste en aengenaemste aller letteren houd. Lucundissimas (inquit) ex Græcis u & z literas non habemus, vocalem alteram, alteram consonantem, quibus nulla apud illos dulcus spirant: quas murari solemus quoties illorum nominibus utimur. Quod cum contingit, nescio quomodo hilarior protinus renidet oratio, ut in zephyris, zopyrifque: quæ si nostris literis scribantur, surdam quiddam, & barbarum efficient, & velut in locum earum succedent tristes & horridæ, quibus Græcia caret. Lib. XII. Cap. X. So dat wyse daerom gaene seta / maer tseta / dat is zeta behozen te noemen / en onse kinderen aen sulke uitspraak in de Scholen te gewennen. Ik hebbe hier toe de meeste en beste Spraek-erbarenen opgesocht / en niet vlijt en moeyte doorzessen / die ik hebbe konnen bekomen / als Desiderius Erasmus, Julius Caesar, Scaliger, Theodorus Beza, Iustus Lipsius, Iacobus Geratinus, Adolphus Mekerchus, Petrus Ramus, Perrus Antesignanus, Fride-ricus Sylburgius, Franciscus Sanctius, Iohannes Scapula, en meer andere : ende en kan niet wijser worden / of se zijn meest / so maer niet al te mael /

mael / in dit geboelen. Want dit staense eerst al te samen toe / dat de z iets meer gedaen heeft by de Grieken / en Latijnen / als de s, zijnde eene dulle letter van kragt en uytspzake / als eene d met eene s. ook stemmen sp vast al te samen. daer in / dat de Latijnen die uytspzake beswaerdijk hebben konnen treffen / ook naer het getuygenisse van Fabius Quintilianus aldaer: dat ik van daerom segge / dat het ons ook so vreed niet en moet dunken / dat wy het ook so juist niet en doen. Niet in komen sp ook meest al over een / dat de Italiaenen / en Hoog-duytschen de naeste en rechtste uytspzake behouden hebben: dat wy insonderheyd en hoor al (mijns oordeels) hier wel merken moeten / op dat wy onse uytspzake naer de hunne richten / en daer mede vergelyken mogten. Ende op dat ik nu van de Italiaenen niet en spzake / die hier te lande so niet bekend en zijn: wie en weet niet / dat de Duytschen de z scherp uytspzaken? ofte wie twyfelster ook aen / of de Hoog-duytsche spzake is de Moeder-tale van de onse / ofte / om beter te seggen / de rene en de selve spzake: behalven dat spse wat hooger en mannelijker uytbrengen / en wy dit wat laeger en minnelijker spzaken? Ende wat reden salder dan ook ter wereld wesen / waerom wy vande oorspronkelijke uytspzake van de letter z selve / en van de uytspzake van onse Moeder-tale sullen af-wyken / dat wy ons niet de Hoog-duytschen niet en souden vergelyken: te meer ook om dat de oude Romeynen / en de nieuwe Latijnen / ofte Italiaenen de uytspzake van dese letter niet de Hoog-duytschen also gebuyken: dat ik nu van de Griekische spzake niet en spzake / die immers de Moeder is vande wereldsche geleerdheyd: Ende vrage / waerom wy

noch hier liever willen alleen gaen / in eene uyt-
 sprake op onse eigene hand hebben / dan top ons
 met hun souden berenigen / en vergelyken / dat ik
 in het minste niet en kan verstaen : also immers
 de enkele letters inde eene Tale niet anders als
 in de andere / ofte ten minsten in alle / naer de
 oudste uyt sprake / behooren te klinken : ofte waer-
 om willen top de rechte uyt sprake deser letter
 verlaten / en die de selve noch recht behouden / en
 die te jachtig volgen diese den hals breken / en
 quastijk uyt spreken / selfs naer het gewoelen en
 getuygenisse van hunne eigene Tael - geleer-
 den ? Maer laet ons hier de Tael - geleerden
 eens selver horen spreken / of iemand veel licht
 dat hier de gemelde Tale onthemen mogte. De
 hoij - betoemde Theodorus Beza in sijn Boeck
 van de waere uyt sprake der Grieksche Tale , dien
 de hoog - geleerde Henricus Stephanus over dit
 werk grooten lof geeft / seyde , dat de Grieksche
 z van eene uyt sprake is met de Hebreuschē Tsade :
 en dat de Latijnen in hunne uyt sprake tot (t f)
 afwijken , gelijk ook de Hebreen doen. Zera (in-
 quit) opposuimus Tsade Hebraeorum , nō Zain. La-
 tini declinant ad t f , sicut & Hebraei faciunt. Daer
 na : De Franzoyzen (sept h /) spreken de z uyt
 als eene gebroke s : maer de Hoog - duytschen , en
 Italianen hebben de rechte uyt sprake behouden.
 Galli quident ut s infractum sonant , Germani ve-
 ro & Itali vel inviti veram pronuntiationem reti-
 nuerunt. Adolphus Mekerchus van Brugge in
 sijn 18. Kap. De welke grof en duydelijk leren ,
 seggen dat de z by na klinkt als t f by de Neder-
 duytschen , dat sy seer lichtelijk uyt spreken , als sy
 met twee zilben seggen t samen / en de Hoog-
 duytschen bezalen : welcke een lichte klank is , en
 het geswerm en gesnor der bijen seer gelijk. Het
 wel-

welke Q. Papyrius, Grammaticus, ook so schijnt te kennen te geven, als hy seyde, dat de z klinkt gelijk de t voor de i by de Latijnen doet, otium, justitia, &c. dewelke sy uyt spreken als t f. Qui crasse docent, monstrant z propemodum sonare quod Flandris t f, quod illi facillimè sonant, cum duabus syllabis dicunt t samen / id est simul, et Germani hejalen / solvere : qui sonus lenis est, apamque susurro persimilis. Quod etiam subindicare videtur Q. Papyrius, Grammaticus, in his inquit syllabis sonus z litteræ immistus, inveniri tantum potest, quæ constant t et i, et eas sequitur vocalis quælibet : ut Tatius, otium, justitia, et similia. **Daer na.** De Fanzoysen spreken de z uyt als een gebroke S, de Nederlanders ook, als sy seggen zoeken / zomen / zieden : de Hoogduytschen en Italizenen hebben de eygene uyt sprake behouden. Galli quiden ut s infractum sonant, et Belgæ dum dicunt zoeken / querere, quod Græci zetein, zomen / circumdare, circumsuere, a lonæuein, zieden / fervere, bullire, quod Græci zecip, Germani vero et Itali vel invite veram pronuntiationem retinuerunt. Fridericus Sylburgius in het eerste Kap. van sijne Grieksche Sprack-konste : Wy Duytschen spreken de z uyt als t f : maer de Grieken wat sachter als de ds. Nos Germani efferimus z per t f : Græci vero mollius per ds. **Onse** Erasmus in sijn Boek vande rechte uyt sprake vande Latijnsche en Grieksche Tale : De Hoogduytschen gebruyken de z geluckelijc en dickwils in hunne Moederlijke Tale : Eam (puta literam z) Germani feliciter et frequenter usurpant lingua vulgata. **Maer** hoer allen spreekt de hoog-gelcerde Sprack-ervaren / en groote ondersoeker / en richter van de Grieksche en Latijnsche oudheyt Justus Lipsius, die my in desen

alleen gendeeg door allen is / hier van gansch dups-
 delijk in sijn Boek van de rechte uytprake vande
 Larijnsche Tale, in het XVI. Kap. daer hy aldus
 eerst van de letter S schrijft: Laet ons haeren
 klank sien, die wat sachter en soeter luyd. Want
 wy verdickense, en sprekense uyt niet wijd van t s,
 sonus, saccus, even of het tsonus, taccus waer.
 Maer de sachte uytprake, die wy in 't midden des
 woorden, gebruyken, nisi, Piso, asinus, is waer-
 achtig, de welke wy Nederlanders behouden,
 seggende sien / saek / sout / swijgen: ik en vrage
 na die geleerden niet, diese als de verdorve C wil-
 len uytgesproken hebben, seleucus, simia, sanus.
 Qualijk. Sonum potius ejus videamus, qui lenior
 paulo quam hodie efferunt, molliorque. Incras-
 satus n, et haud longe pronunciamus a T S, so-
 num, saccum, &c. quasi esset, tsonus, taccus. Ac
 lenis ille effatus verior est, quem servamus in me-
 diis vocibus, nisi piso, asinus, &c. in margine ha-
 betur: quem Belgæ retinent, sien / saek / sout /
 swijgen. Viros doctos non audio qui efferri ut
 corruptum illud C volunt, seleucus, simia, sanus,
 male: et transeunt in vitium quod Syrigmos Græ-
 cis. Terentianus a lenitate hac nostra est:

Agitur pone dentes;

Sic levis, et unum ciet auribus susurrum.

Ubi sic lenis malim, ex Victorino, qui se-
 re hæc transcripsit.

Ende daer na van de letter z: My is de letter
 z noch overig, de welke voor dz eendragtelijk
 gehouden word: moet daerom also uytgesproken
 worden dzona, Dzeno, dzelus, madza, medsentius.
 Wy doen huyden gansch qualijk diese sachter uyt-
 spreken als de s selver. Superest mihi Z quam
 valere DS. consensu tradunt: ideo & sic efferen-
 da: dzona Dzeno, dzelus, madza, medsentius. Nos
 hodie

hodie pessimè qui mollius quam ipsum sigma.

Dit is hier ook noch met-eenen oer de Z wel te merken / dat de selve sich nergens op en doet / dan alleen hoor de klinkers : want nimmermeer kan eene dobbel letter in het hoofd van eene zilbe gevoegt worden met eene andere me-
 klinker : seyd de geleerde Petrus Ramus in het III. Boek van sijne Spræk-konstige Schoolen. Vitium (inquit) faciunt qui z ante m scribunt : nunquam n. duplex in capite syllabæ posita potest cum alia jungi consonante. So kan dan de z hoor de W, ofte Wa, (alsse sommige woenen) geene plaetse hebben in woeren / woogen / Et. als nachtans aldus van sommigen geprege woerd. Maer ick gebruyke de letter S hoor alle de meklinkeren.

Consonans.

Dit komt hier ook noch by een oerbloed in bedenkinge / dat wy so bijster veel Z in onse Taelen sullen moeten gebruyken / so het tegen-gevoeten hande Z stede grijpen sal / niet alleen tegen onse gewoonte / maer ook tegens het gebruyk van alle andere spraken.

Ick houde ook dit ons warachtig gehoelen met de practijke van onse hoor-ouderen wel enigzins bevestigen : maer de wijle ik sie inde alder-oudste drucken / datse oer-al sich selven niet gelijk en zijn / ende inde spellinge nergens seker / gelijk dat ook een gemeyn en stordig gebrek tot noch toe doorgaens by ons geweest is / so houde ik my liever geheel aende natuurten grond hande letter selve / en haer wettelijc gebruyk in alle de voorgenelde Taelen.

Ick gebruyke dan de Z met sulche wetsprake / als nu geseyd is / in alle Neder-duytsche namen / en in alle onse andere woorden : maer de hoor-sondelijke Hebreenche / ofte Griekische egne

namen/ en alle andere woorden / die wy van et-
 ders ontleend hebben/ schryf ik naer hante ma-
 niere/ als *Wtheensche/ en aengenome / gena-
 turaliseerde en geene natuerlyke Duytsche*
 woorden : op dat ikze daer mede *uytsche / en*
 hantmen oorsprong aentwiffe : als *Samuel/ Sa-
 lomon/ Sara/ item Sacrament / sette / signet/
 somme / persoon / supplicant en diergelyke* : die
 ik anders naer onse *Heder-duytsche uytspake*
*moeste Spellende ende schryben / Zannet/ Zala-
 mon / Zara / Zakrament/ zette/ zignet/ zom-
 me/ perzoon / zupplicant*. Want hoe seer ik ook
 alle verbaalschinge en verbafteringe van onse
Calenpand ben / so segge ik hier van noch niet
den Roomschen Orateur M. Cuthus Cithoa /
*in het begin van syn III. Boek van den repub-
 den : hoe wel wy alle vreemde woorden der ou-
 den door Latynsche (ik segge nu Duytsche) ge-
 bruyken / dienen nochtans wel soude mogen*
verlatynen (verduytschen) als Philosophie /
*Rhetorijke/ Dialectijke/ Grammatijke/ Geo-
 metrie / Musijke* : niet te min aengensien so wy
 ons in 't gebryph gekonden zyn / so houden wyse
 ons door de onse. *Quaerquam ea verba , quibus ex
 institudo veterum utimur pro Latinis , ut ipsa Phi-
 losophia , at Rhetorica , Grammatica , Geometria ,*
*Musica , quaerquam Latine ea dici poterat , quoni-
 am usu recepta sunt , nostra ducamus.* Wi hier
 van noch iemand in de *Spellinge recht door-
 gaen/ en onse Heder-duytsche uytspake slechts*
volgen/ en wybeelden / als ik door desen ook al
gedaen hebbe/ dien kan ik de hand seer lichtelijck
op het hoofd ledigen / ende gantsch gaerne sijn
doen intwilligen / en toestaen : ja meynde ook
sells/ niet goede redenen/ sonder omsien/ op dien
voet noch te gaen / ten ware ik hier in mijn

beoornemen schier tegens mijnen dank en me-
 ninge/ dooz raed van andere geleerde mannen/
 die ik meer dan my selven hebbe toegegeven/
 waare wederhouden. Want om de waerhepd te
 seggen/ dewijle wy geen Hebreeusch/ Grieksch/
 nochte Latijn/ maer Duytsch spreken/en schry-
 ven/ behoord dan onse Spellinge de oorspronke-
 lijke Hebreeusche/ Grieksche/ en Latijnsche uyt-
 sprake/ die wy verlaten hebben (also wy Duyt-
 sche daer in so wel onse byzhepd hebben als de
 Grieken/ en Latijnen) ofte onse aengenomene
 Duytsche te volgen. Hoewel dit wederom daer
 tegens in bedenkinge kan komen/ en niet sonder
 reden ingehragt worden/ dat de thoe-en-tse-
 bentig vermaerde Grieksche Oberfetters van
 den H. Bibel/ op de begeerte en kosten van Pto-
 lomeus Philadelphus/ Koning in Egypten/
 uyt het Joodsche land ontboden/ en van den
 hogen-Priester Eleazarus afgesonden/ en bin-
 nen Alexandrijen om de gemelde oberfettinge
 vergaderd/ de Hebreeusche grondletters ober al
 naer de eegenschap en aerd der Grieksche spra-
 ke eegentlyk en grondig hebben vertaeld/ en a-
 bergeset/ waerom ook de Latijnen de selve in
 hunne oberfettinge hebben behouden en de
 Grieksche Sigma in hunne S veranderd: ende
 dat wy daerom ook sulke spellinge in onse Tale
 behoorden aen te nemen/ en geene onnodige
 beranderinge en afwijkinge buyten reden te
 maken. Maer ik segge wederom daer toe/ dat
 wy dan ook onse uytprake naer de hunne beho-
 ren te richten/ en hunne spellinge met hunne
 uytprake te gelijck te volgen/ en geen Samuel/
 Salomon/ Symon/ Zara/ uyt te spreken/maer
 Samuel/ Salomon/ Symon/ Sara/ &c. dat
 wy nu niet en doen: want het is gansch selvsaem

en ongerijnd eene Cale anders te schryben / en anders te spreken: en also ook in tegendeel geen Azarias / Lazarus / Nazareth / maer Azarias / Lazarus / Nazareth / niet alleen te spellen / maer ook upt te spreken: gelijk sommige geleerden by wijlen ook wel doen. Maer het is wederom beschwaerlijck en ongeboeglijck tegens de gemeyne uytspake te woestelen. Het sal dan veel-licht noch wel best zijn (alles rijpelyk ingesien) desen middel-weg in te gaet / dat wy de Griekische en Latynsche grondletters / en spellinge behouden als Wtheemische woorden / en dat wyse evenwel naer onse uytspake om het gemeyne gebruyk upt bzingen / als ik nu doe.

Sic dies diem docet.

So leerd de een den anderen dag,
En sietmen datmen niet en sag.

Ende also nu ook dese opmerkingen in mijn so booz als by-naemt plaetse hebben / op dat mijne veranderinge niemand veel-licht breeud en dunke / en die qualijk en duyde / so moet ik dit hier ook noch seggen / dat Samuel met eene s Spelle / om de vermeide redenen / en Ampzing met eene z, om de rechte uytspake. Ik schryve ook Ampzing met eene g op 't eynde / en niet meer met ck: want also ik de c van wegen hare overcollighepd naer de rechte Spellinge moete weg-werpen / (waer van terstond) en also veranderinge maken / so hebbe ik de g inde plaetse lieber aen te nemen / waer in sy toch inde Latynsche spake om der soetichepd wille komt te veranderen. Ik komme van de z, tot de c, en eerstelijck booz de klinkers c en i, alsoe daer van

van eene en de selve uytſpraak met de z ſcherp uytgeſproken/ onder ons gebonden word: want ſo ſpreken top cedel/ en zedert/ zieraed en zichel op eene wiſſe uyt. Verhalben hebbe ik de c in het begin hier zilben lieber na te laten/ en de z in de plaetſe te gebruiken/ en zedel/ zieraed/ en diergelijke woorden/ aldus niet eene z, en niet met eene c te ſchrijven: want wat behoeven top twee letters van eenen klank? Ik vrage ook/ waerom dat top cedel/ en zieraed/ met eene c, en zedert/ en zichel met eene z, ofte naer het geboelen van hun die de s ſcherp uytgeſproken/ ſedert en ſichel/ met eene s ſchrijven: en waerom top niet zedel/ en zieraed met eene z, ofte ſedel/ en ſieraed met eene s, en zedert en zichel met eene c. Spellens? Dooz de klinkers a, o, en u, en boegd de c ter wereld niet/ ende en kan de uytſpraak ganschelijck niet bereyken/ die hier hard weſen moet/ en daerom ook als eene k moet uytgeſproken worden: quaed genoeg/ of top van ſelfs geene k en hadden. Ende wilde hier wederom wel gaerne weten/ wat reden dat ter z/ waerom top de c dooz c, en i, ſoetſcherp/ gelijk eene z, en dooz a, o, en u, hard/ gelijk eene k ſullen uytſpreken? Het welcke mi (onder verbeteringe) te gansch vreedt aenſtaet/ en ongerijnd dunkt: als ik niet en kan ſien/ hoe dat de letters/ die tot ſekere beſcheyde en onderscheyde uytſpraak gebonden zijn/ van uytſpraak konnen veranderen. Het is ſelfs ontwaerachtig/ dat de oude Latijnen dit gedaen hebben/ naer het geboelen van alle de kloekſte Spracherbarenen/ de welke met goede redenen bewiſſen/ dat ſp de c ober al als de Griekſche kappa gebruikt hebben/ als ſp geene k en hebben/ gelijk de Grieken geene c en gebruiken. Ja

Quintilianus segget verwoerpt de k openlijk/ als
 eene hreemde en onnoedige letter / also sijn Latij-
 nen de c inde plaetse hebben/ en vooz al de klin-
 kerer gebruiken. Nam k quiden, (inquit) in
 nullis verbis utendum puto: cum sit c. litera, que
 ad omnes vocales vram suam perferat. Libr. I,
 cap. XIII. Waerom ook Iulius Cæsar Scaliger.
 Libr. I. de Causis Linguae Latinae, cap. X. Van
 sijne Franzosfen seyd / dat sijn seer schandelijk
 doent/ datze de c, vooz de e en i, tegens haeren
 aerd/ en het gebruik der Latijnen/ met eene bla-
 singe upthringen. Doch ik en wil hier eventwel
 van de Franzosfen/ en Latijnen/ en anderen niet
 spreken / die de k upt het getal van hunne let-
 teren hebben upgemonsterd. Maer wat behoe-
 ven wy de c eenen tweederlepen klank aen te
 dichten / daer t ons aen geene eygene letters en
 gebreukt / en daer van verschiet genoeg/ ende de
 volle ruynte hebben/ en vooz c, en i, de z, en
 vooz a, o, en u, de k gebruiken konnen ? De
 c vooz de me-klinker in plaetse van de k te be-
 sigen/ is al te hreemd/ ende en staet anders niet/
 dan als of wy de k onder onse letters geene
 plaetse en wilden laten / ende de c over-al met
 gebreukt ruynt haen maken/ ofzer diend/ ofte niet.
 So gebruik ik van de c nergens in het hoofd/
 ofte begin der zilben in onse Neder-duytsche
 woorden. In het laetste der zilben moesten wy
 naer de konste/ en de rechte uytspake/ de k ook
 heel liever dan de c gebruiken: also de k, ende
 de c niet/ in t Meerboud / en het Vrouwelijk
 geslachte / op nieu opgenomen / en verdobbeld
 woord / als dikke / strikken; so ook inde werk-
 woorden trekken / dekken: daer ik niet sien en
 kan / dat de verdobbelde k onhebbelijker en
 wan-schijlikelijker staet / als de verdobbeling
 van

van eenige andere der me-klinkeren. En aldus
 konde wy ook met eenē eenparige en sonder om-
 sien/ alle die woordē in't eenbond slechts met ee-
 ne k schrybē die int meerboud/en vrouwelijck ge-
 slachte de k verdobbelt/en dē dzyk aller-wegē vā
 die onnodige en overtollige c berichte: en konde
 dik/ en bok/ &c. so wel als dyk/ en boek/ sonder
 c schryben: daer wy nu anders dick/ en bock
 Spellē moeten/ om dicke/ en bocken/ in het
 Vrouwelijck geslachte/ en het Meerboud/ daer
 van te konnen maken: waerom dat Jakob
 vander Schuere/ en David Mostart/ en ande-
 ren/ sulke Spellinge met recht hebben aengeno-
 men: die ik vastelijck gedacht hadde hier te vol-
 gen/ also ik ganschelijck met hant in dat geboelen
 ben: ten ware ik gebreecf hadde/ dat alle dese
 veranderingen niet wel te gelijk over de brugge
 en soudē willen: te meer/ also de oude Spellinge
 ook goed en lijdelijck/ en in het gevolg ge-
 grond is. **T**sal my ondertusschen genoeg zyn/
 de rechte streken aengewesen te hebben/ die alle
 verstandigen met der tijd/ eens mogen na-sien/
 en na-denken. Ook sal ik bes-licht dit ten min-
 sten by alle buyg-saemen en leer-gierigen door
 dese opmerkinge te wege gebracht hebben/ dat sy
 sien en tasten sullen/ hoe overtollig wy dichts-
 dese letter c gebuyken/ daerse mets ter werelt
 te doen en heeft/ en daer 't de k alleen ten vollen
 kan beschicken/ als in ik/ ook/ en alle self-stan-
 dige/ en bywozpigē woorden/ die in 't Meer-
 boud/ en Vrouwelijck geslachte de k niet en ver-
 dubbelen: daer ikze dan ook over-al/ als eenē
 onnutte letter hebbe uytgeworpen. Dit heeft de
 geleerde Pontus de Heuyter ook al by sinen tyd
 seer wel vernomen/ datmen die beyde letters
 gansch qualijck en overtollig te gelijk gebuykt:
 maer by heeft de c behouden/ en de k verwor-
 pen/

pen/ schryvende ic / dor / alwaer sijne C. inde
 berchtesinge der letteren naer uytwijzen van heu-
 re uytspzake / kernelijc en gewiszelijc gemist
 heeft. De c dan heeft haere eygentijke plaet-
 ze / en gebuyph alleen in het midden der zilben/
 staende booz de h, en dat / ofte achter de me-
 klinckers s, in schaden/ schierer / schieten/ scho-
 ren / schuren/ &c. ofte achter de klinkers / in
 trachten/ slechten/ richten/ bochten / suchten/ en
 diergelijke : waerom David Mostaert de c chi
 noemd/ om dese haere uytspzake uyt te drucken :
 hoewel Pontus de Heuyter meynd / dat de c
 achter alle de klinkers obertollig is / en de h al-
 leen genoegzaam / schryvende saht / sleht / liht/
 loht / luyt / welck geboelen sijne bedenkinge ook
 wel waerdig is.

Dat ik vande z inde ontleende woorden ge-
 sepd hebbe/ dat volge ik ook also op de selve boec/
 en om de selve redenen / inde letter c : so schryf
 ik Cicero/ Cesar/ calmus/ ceremonie / creden-
 tie/ ribet/ conscientie/ consent / cubit en andere;
 ende niet Zizero/ Zesar / kalmus / zceremonie/
 kredentie/ zibet / konzientie / konzent / kubit :
 gelijk ook de Romeynen het Griekische woorde-
 ken Kalendē met de Griekische kappa mede ge-
 buyph hebben. So Spelle ik ook Marcus / en
 Laodicea ofte Laodiceen / en niet Markus :
 om dat het eygentijc een Latijnsche naem is :
 als mede een Latijnsche uytgang en buyginge :
 nochte ook Laodizea : om de Latijnsche aenge-
 nome Spellinge : nochte Laodikia : om dat
 kop vande harde Griekische uytspzake afwijken.
 Dit doe ik nochtans also wederom / dat ik den
 genen / die onse Neder- duytsche Spellinge lie-
 ber onbeschroomd mogte volgen/ in't alder-nist-
 ste/ nochte in geenderley maniere / en begere te-
 gen

gen te spreken: want heeft het den Romeynen
 by gestaan/ de Grieksche kappa in kalendar/ ca-
 lanius/ academia / en andere in hunne c aldus
 te veranderen / die dan noch by hen van een
 uytspzake met de k was: waerom toch en sul-
 len wy Nederlanders niet met gelijk/ ja meerder
 recht/ de uytheemse woorden van de c met de
 k mogen spellen: te meer / also onse c dien
 klank/ die hier vereyscht word/ geenzins en kan
 voldoen / en de k hier de rechte letter is: inde
 woorden die wy niet van de Latijnen / maer
 die sy en wy van de Grieken ontleen / die gene
 c, maer k hebben / wil ik ook de k alleen ge-
 bruykt hebben / als Katechismus / Katholick /
 Akademie / katarre / klesteris/ en diergelijke.
 Dit wil ik ook also van hunne eygene namen
 achtervolgd hebben/ als Rozinthen / Kolossen/
 Kadmus/ Nikolaes/ ofte Niklaes / en Klaes /
 Kareljn/ ofte Katharijn/ Jakob/ Lukas/ en alle
 andere: die alleen uytgezonderd / daermen aen-
 twijfelen mogte / of wyse van de Latijnen ofte
 Grieken ontfangen hebben / ofte wel Latijnsche
 namen zijn/ maer in het Grieksche Nieuwe Te-
 stament gebruykt worden/ en van daer insonder-
 heyd tot ons overkomen/ en in onse Nederduyt-
 sche Tale naer onse buyginge en maniere van
 uytspzake zijn aengenomen dewelke men van /
 naer gevallen / op beyde wyse sonder onder-
 scheid konde gebruyken / Cornelis ofte Korne-
 lis / en watter sulke meer mogen zijn: hoewel
 dit ondertuschen daer tegens altijd vast en seker
 blijft/ dat de k ober al de uytspzake by ons vast
 voldoet.

Wande tweederley e, de eene van sachte / en
 de andere van harde en dobbelder uytspzake / de
 eene de Grieksche Epsilon, en de andere hunne
 Eta

Eca niet ongelijk/ een anderhalve letter in brage
 en waerde/ en spzake ik hier tegenwoordig niet :
 also wy dat onderscheyd (mijns wetens) alhier
 te Haerlem niet en gebzuphen. Diese dan noch
 hebben / mogen hunne Dialectus ofte maniere
 han uptszpreken / billijk / byzelyk uytzdrucken :
 waer toe sommige eene getephende e, en som-
 mige de Gzielsche Eca voozslaen / dat my ge-
 lykhe doel is/ als sy het slechts eens kinnen vooz-
 den : altijd han de dobbele ofte bzeede ee (alsze
 sommige noemen) hier niet voegen : alsofe te
 bzeed gaet/ en sy eene derde uptszprake tuschen de
 enhele en dobbele e hier mede willen uytzuc-
 ken. Wat my aenslangd / ik schzrijf ober al eene
 enhele e naer mijne uptszprake/ en late het gaer-
 ne andere naer hunne uptszprake lesen : gelijk ik
 ook hunne Spellinge/ en uptszprake naer de mij-
 ne moet uytzengen/ en spzaken.

ca. De thwe-klank eu doet sich op in deugd /
 bzeugd : waer vooz de sommige de thwe-klank
 ue gebzuphen : maer ik meynte dat het byuten
 alle twyfel behoord te wesen / dat wy de e vooz
 de u, in dien thwe-klank hoozen.

ue. De thwe-klank ue hoordmen in muer / suer/
 dien ik lieber soude gebzuphen als de bzeede uu
 om dat die de mond wat suer toetrekst/ en wat te
 hard schijnt te luyden / te meer om dat ik noode
 van de oude Spellinge onmoedig afwijke : als
 mede/ op dat ik desen thwe-klank niet de ae ge-
 lyk make.

g. De g en gebzuphen wy Nederlanders op de
 Fransche wyse niet onderscheyden/ diese vooz de
 e en i sacht / en vooz de andere klinkers hard
 uptszpreken / als die gene weten die de Fransche
 spzake verstaen : maer altijd hard/ en op de selve
 wyse : waerom sy ook by ons geen je maer ge-
 heet.

heet. So is het dan een waalsche en valsche / en onlijdelijke Spellinge in onse Tale / dat men Gillis met eene g aldus Gillis schrijft : en vraghe wat reden datter is / waerom de g in Gijf bert hard / en in Gillis sacht woord uptgesproken is dat onse Hupslupden van Jisp wel beter weten die Jisp / en geen Gisp en schrijven. Ja wy maken het hier ook noch veel slimmer en floediger als de Franzen : want daer is de g bescheyden gebruyken door bescheyde letteren / daer doen wy het hier door de selbe : ofte doen sy dat ook somwijlen vooz de e. en i. so doen sy dat dan noch met bescheyd / reden / en gesels / en geben de nieuwe harde uytspake niet eene tusschen u te kennen / daer onse Tale niets daarvan weet. So moesten wy dan dese openbaere jalle en lamme dingen affschaffen / en nalaten / en de g Spellen / als wyse spreken / en daer wyse spreken / en elders afheuren ende uytmoetsen.

De letter h is maer eene adem-halings / en aenblasinge : waerom sy by de Grieken onder de letters niet geteld en word. In onse sprake beslaetze de plaetze van eene letter / en heeft haer merkelyk gebruyk / ende met namen staetze vooz de klinkers in het hoofd der zilben : ook wilze haerne achter de c gesteld worden / als recht / vleche / knecht / licht / Et daerse met de c te samen een geluyd staet als wyse g. Ende zilben met sc beginnende / wilse ook die me-klinkers wel volgen om hunne hardicheyd merkelyk te besachten / als schrijven / schamen / schepden : ofte ook eene zilbe eyndigen / mensch / vleesch / bisch. Maet dese letter vallen wy te vijster en gebruykense gansch dichtwils op ongeborglyke plaetzen : veel en kunnen niet eene g aen eenige klinkers hechten / ofte de h moeder tusschen staen

aan psonken/ dat een lelijk misbruyk van dese letter is: ja onse Druickers misbruykense in plaetse van hunne spacen, ofte plaetz-bullingen/ en stoppingen der regelen. Maer wat machtze daerse geen gebryk en heeft: ja wat machtze daerse de rechte uytspzake verberst: so heb ikze dan oer al den doet gelicht/ daerse maect een druck-beswaerster/ en o in 't zyfer/ en hoel en al omme en overtollig is.

i. j. y. ij.

Wy hebben tweeberley enkele i, eene klinker i, en eene me-klinker (saert-), die wy je noemen tot onderscheyd. De klinker i kan oer al inde ziften plaetse hebben / en woord gesteld ofte woord sichselven / ofte woord ofte na de me-klinkers/ en ook woord ofte na de klinkers/ inde twee en drie klanken: de meklinker je woord alleen in het woord der ziften woord de klinkers gebonden. Dit onderscheyd moet in het schryven wel waergenomen worden. Wy hebben ook eene dubbete i, die wy in 't groot/ gelijk de Grieksche Ypsilon Y, en in 't kleyn/ gelijk hunne Gamma γ schryven: doch de uytspzake heeft daer mede geen gemeynschap ter wereld: want de Grieksche Gamma heeft eenen klank met onse g, en Ypsilon de selve uytspzake met onse u, niet anders / so schryf ik de Grieksche woorden na hunne Spellinge / en brengse uyt naer onse uytspzake / gelijk ik ook van de z ende de c, hier boven geseyd hebbe: als Cyprijs / Cyprius / Sponson en diergelijke. Ik noemse eene dubbete i, en geene enkele zwaerd i, en die niets meer en solide doen als eene gemeyne i: want so moestese by de enkele i in het a, b, c, gesteld worden / en niet achter aen onder de dubbete letters/ daerse ook wel eer inde Scholen eenen bysonderen naem van oy ofte oye plag te dragen:

gen: nocht ook eene langdurige en swaere i.
om eene lange zilbe upt te brucken; want dat en
berescht (mijns oordeels) onse Tale niet meer
als de Latijnsche / ofte eenige andere: behalven
insonderheid datmen inde i eenen doet moet
houden met alle de andere klinkers / die hierom
niet verdubbeld en worden / gelijk het ook niet
en behoef te geschieden; waer upt niet enen
blijken kan / datze onse dooz Ouders daer dooz
ook noyt en hebben aengenomen. Ende wat de
landurige en swaere blank-zilben aengaet: die
moeren de vzeembelingen dooz het gebuyk le-
ren / gelijk wy ook in summe Talen moeten doen:
ofte wy moeten anders de selve ober-al en in alle
klinkeren eenparig met eene blank-mate op sijn
Griekse tekenen / het welck wy ons in geen ge-
buyk en is: gelijk het ook so byster nodig niet
is. Dit verdubbelen / en tekenen der swaere
en lange klinkeren / is verholgens van de oude
Latijnen ook gebuykt geweest / maer sulck is
alle hejde ook noch inde oude tijden met der tijd
berdoenen: waer van de hoog-geleerde Lipsius
in sijn voor-verhaelde Boek van de rechte uytprake
der Latijnsche Tale wyd-lustig en vernuftig
handelt. 't is best dat wy dit in onse Tale niet
en beginnen / ofte so wy dan noch een van beide
doen mogten / dat wy dan ook ober al gelijk gin-
gen. Daer en is dan schier geene letter die wy
beter koop geben / ende meer misbruyken als
dese y: dewijlse doozgaens vooz eene enkele i
gesteld word / als 't ons maer in 't hoofd schiet /
en inden sin komt: so wy toch op beele plaetzen
de minste bondige reden niet en kunnen geben /
waerom wyse daer meerder als elders gebuy-
ken / behalven noch dat wy 't selve woord nu wel
met eene i, en nu weer niet eens y, los en onse:
ker

het ~~schrijven~~ / en daer wy de y ook nergens
 (nichts lichtens) en behoorden in te rypmen / dan
 daer se haeren blank haldoet / dat is daer wy geen
 eene i, niger twee i moeten uitspreken; ofte
 daer het gebotg van de dobbele i word aenge-
 wesen. Ik hadde my wel vast voorgenomen al-
 hier recht door te gaen / en niet dese letteren in
 het spellen also niet te spelen / en beyde so onse-
 enkele i; als de y, heere behoortlyke kracht te
 doen hebben / en de selbe naer heuren aard / en na-
 ture te schrijven / en te gebruiken / dat is / de i so
 wel door eene i, als de a door eene a, de e
 door eene e, de o door eene o, de u door eene
 u, ofte eenig ander letter door sulke alsze is / te
 doen verstrecken / en de y eene dobbele i te doen
 gelden / schryvende gi / hi / lof / bi / stoffen / ider /
 raetheit / arbeid / son / men / dyn / schyn / ynn / &c.
 naer 't doorchrift van verscheyde oude douchen /
 hoewel nochte eenparig / nochte oeter al: also dese
 letteren nimmers geen niet bastaerd en syn als
 de andere: ten ware ik bevoorren hadde / dat de
 luden sich hoorden aen een scoon stutten / en dat de
 quaede gewoonten / en beroude misbruyken sul-
 ke ongetemde ende ongeschoolde beesten zyn / dat
 ze niet gebeydel / nochte bereden en willen we-
 sen. Prangas enim citius quam corrigas quæ in
 pravam induruerunt, septi Quintilianus in sua 1.
 Boek, in het III. Kap.

Gy kond in 't oud misbruyk, en lang verloop
 der saken

Eer alles stucken slaen, als 't quaede beter
 maken.

Ende daer op het gemeene spreek-woord be-
 dacht / en betracht hadde:

Ne contra fluminis ictum.

En roeyt niet tegen stroom, en vloed;
 'T is yd'le moeyte wat gy doet.

En den raed van Horatius in arte Poëtica geslupsterd/ en gevolgd hadde:

Et quae

Despero tractata nitescere posse, relinquo.

Dat niet wil gaen,
 Dat laet ik staen.

So laet ik dan hier den kloot lopen / niet wilstende eene bysondere Spellinge op mijne eyge hand hebben / nochte nieuwichheid inboeren / tot der tijd toe / dat veel-licht vande geleerden iets eendzagtelyk in dese sake mogte voorzenden / en gedaen worden. Eentwoel niet in 't wilde / nochte sonder bepalinge / onderscheyd / ofte reden: want ik soude gaerne alles sonder omzien en niet volle sekerheyt schrijven / en vast gaen / en eenen eenparigen wijsen voet vooz 't slijberen grijpen / en my van alle twijfelingen geheel onthoarren: op dat / so ik veel-licht mijn doent anderen niet en konde doen bevalen / my selven ten minsten mogte voldoen / en in desen dienen. Ik hebbe dan geseyd dat top eene dobbele i hebben / van satzoen als de Grieksche Gamma, γ: ik hebber ten tweeden by beweerd dat sy inder daed eene dobbele / en geene enkele i en is: doch dat sy ondertuschen aller wegen van alle man tot eene enkele i mis byzucht word: ja hebber dat by-behouden / dat / daerse te rechte vooz eene dobbete gebzucht word / ook vooz eene enkele /

berispens gewijfe / gelefen word : waer ober ik
 ook sie / datze sommige heel en al wot hinnen wer-
 ken hebben uytgemonsterd : so sp dan noch ook
 inde Schrijf-konste daer vooz is aengenomen.
 Maer het is al te mager om het maekzel van
 eene letter te knibhelen / en strijd te voeren. Daer
 is ook noch dit ander fatzoen ij, dat van allen
 daer vooz aengenomen is / daer veel-licht met
 reden veel meer konde tegen gesepd worden / in-
 dien het de pijn waerd waer / en staende gehou-
 den / ofte ten minsten met goeden grond / en recht
 getwijfeld / ofze niet liever eene klinker i, ende
 me-klinker je en behoze te gelden / die in geene
 eene zilbe te gelijk en kommen staen / of de je mo-
 ste doorgaan / en niet volgen : maer wel in twee
 zilben / de eene met de i besloten / en de andere
 met de je begonnen. Konde daerom beter en
 blijker (mijns oordeels) gebruykt worden in
 alle die woorden / in de welke de i vooz eene
 klinker gesteld word in twee verscheyde zilben /
 inde welke dan de i by ons also word uytge-
 sproken / als ofze in de volgende zilbe wederom
 op een nieu werde opgenomen : als prijel / vija-
 lette / pijornier / vzij / vzijs / alderley / alderleije /
 bjen / dijen / kehen / leijen / meijen / gedijen / en
 dergelijke : en konde dan ook also de y haere
 oude kragt / en waerde behouden : en de enkele
 i haere volkome plaetze behouden. Maer sal nu
 dat fatzoen (ij) de dobbele i verstreken / wat re-
 den iszer waerom de selve met dese hangende
 staerte word besloten ? men konde haer minner
 veel liever dese staerte af-houwen / en so dan dit
 maekzel (ii) vooz de dobbele i gebruyken. Doch
 het seijnt dat sulx nu al te laet is / en dat het nu
 al over lang ober-al de plaetze beset en ingeno-
 men heest / vooz de Druckers en Letter-gieters

(acht ik) in het besit gekomen: So moeten top dan nu ook van den nood eene deugd maken / als men seyd: bewijle het toch als noch anders niet en wil wesen. 'T is ook eben-beel wat fatsoen eene letter heeft / alsze vooz sulks goed gehend woord: so laet ikze dan ook gansch gaerne in heure waerde en wesen blijven. Maer dit moet eben-wel ondertuschen vast gaen / dat tops niet onder een en vermenigen / maer pder op heure plaetze onderscheyden gebruyken. Ook moet het noodig gebolg heplig en onberbreekelijc gehouden worden / als het welcke eene bysondere natuerlijke eygenschap / en groote kragt / en aensien in onse Tale heeft vooz alle andere spraken.

Bewijle dan nu dit eerste maekzel maer eene enkele i sal mogen gelden / (ofte eene swaere klank-i, ofte eene anderhalve / als andere sozken / daer ik ook te voozen van gesproken hebbe) en dat tweede fatsoen / ij, de dubbele i sal moeten verstrecken; en daerom ook om des gebolgs wille ter plaetze gebruykt worden / daer maer eene i woord uytgesproken: als in het moerhoud / en vrouwoelijc geslachte / der self-standige / en bywozptige naem-wozden / vooz naem-wozden / werk-wozden / en andere / in pijlen / stijlen / rijcke / mijne / sijne lieden &c. om 't gebolg van pijl / stijl / rijck / mijn / sijn / Ijd: so hebbe ik dan dese twee aldus onderscheyden gebruyken willen: te weten / dit tweede maekzel / ij, dat vooz de dubbele i woord aengensmen / daer top twee ii moeten uytspzeken: ofte daer het gebolg van de dubbele i woord aengewesen: als mede inde wozden inde welcke de i de klinker ontmoet in verscheyde zilben / en sy naer onse uytspzake merckelijc verdubbeld word: en het andere eerste fatsoen /

Van 't gevolg der klinkeren, en eerst van de i.

Onderscheyden gebruyk van ij en y.

doen/ y, op alle andere plaetsen/ daer top 't onsi
 wel/ ja beter (mijns bedankens) met eene enkele
 i. honden beschicken : daer ik dan ook geheel ge-
 lijk / en op eenen voet rond en algemejn gae /
 in alle onse egge duytse woorden van sulken
 grond/ sonder onderscheyd. Want met wat re-
 den sullen top woorden van eenen aerd verschep-
 den schryben ? ofte waerom sullen top bibet/ ti-
 ger/ vyleyn/ rivier/ linie/ en diergelijke / aldus
 met eene enkele i meer spellen / als de andere ;
 ja nu ook met eene i, en nu weer met eene y,
 als ik sie dat nu en dan vast van veelen gedaen
 word in grooter onvasticheyd / en ongestadig-
 heyd ? gewis men moetze al te samen over eene
 kammescheren. Derhalven een van bepde/ ofte
 top moedense al te niael met eene enkele i schry-
 ven / het welke (mijns geboelens) verre best
 waer : ofte en wil dat niet wesen/ en wilmen dit
 de oude sleure toegeben / so moetmen de y over
 al in hullen/ en plaetze maken. Maer also som-
 mige vyleyn / linie / en sulke meer / vooz upt-
 heemische mochten heuren / en daerom also de
 spellinge van hurre grond- Tale met recht vol-
 gen : so moet ik dit hier eens seggen / dat ik my
 in dese sake / tot eene bepalinge / vooz ditmael /
 aen het oordeel van Kilianus gedenke te houden/
 in sijn vermaerd ende loffelijck Dictionarium,
 waer in hy grooten blit gedaen heeft op de on-
 derzoekinge van den rijken schat onser woorden/
 en derhalven die alle vooz de onse aememen / en
 als de onse spellen / die hy onder het getal der
 uptheemische niet en rehend / en inde lijste onser
 woorden als eygentijcke onse heeft opgetekend/
 hoedanige onder anderen alle dese voozgemelde
 zijn. Wat en zijn ook voozds geen uptheemische
 woorden / die met de uptheemische eenige ge-
 meyn-

mepnschap hebben: also de selbe grond-woozden in verschepde Tael konnen voozballen. Keurt hy dan noch veel-licht eenige woepnige uptheemsche vooz de onse / ofte onse vooz uptheemsche / dat en kan in eene volle see van woozden niet veel maken / en daerom ook het verschil dat hier soude mogen vallen niet groot wesen / nochte in de gemeyne regel sonderlinge inbzeuke doen / ofte veranderinge veroorzaken: hoewel dan noch hier op ook met eenen wel nader kan gelet worden.

Eventwel hebbe ik gansch beswaerlijk van mijn gemoed verkrijgen konnen dit oude misbruyk der y inde twee en drie-klanken in te rupmen / en de enkele i tegens alle reden / en den beschepden aerd / en eegenschap der twee en drie-klanken upt te monstren: also die immers in sich selven vooz hummen dobbelen klank eene swarre en lange zilbe maken (als men 't daer op nemen soude) sonder datze daer toe in 't minste eenige versterkinge van buyten vooz verdobbelinge der letteren van doen hebben. Ende om de waerheyt te seggen / is het niet een nieu ende seldzaem verdichtzel / dat sommige de i so angstig en beschroomd als eene halve letter maer upsprecken / en de selve ik en weet niet wat vooz eenen mierschen / vijsen / bekrompen / ongehoozden / valschen / mallen klank aendichten / ja die den kinderen ook inde Scholen soeken in te planten / die van de oudste Neder-duytsche drucken opentlijk vooz wederproken / inde welcke de i voozgaens als eene volslage letter plaetze grijpt: welke maniere ook van Paulus de Hueyter gebolgd / en gebuykt vooz / die op onse Tael wel de alder-eerste (mijns wetens) aldus goezde acht genomen heeft; maer ik ben vast mede

op de waagen/ so moet ik ook mede baren: en de-
 wijle ik hebbe beginnen te wanken/ so en kan ik
 het nu hier niet wederroepen. Dit ga dan noch
 so verre als het voeten heeft in die zilben die op
 de twee ofte drie-klank rusten/ als leyden/ woep-
 den: (want het schijnt doch) dat dit de oorzake/
 en reden van dese quade gewoonte wesen moet:
 eben of de i so vol niet en waer/ en soo vast niet
 en stond als eene andere letter: want op haere
 magerhepd wtblugt te maken/ is my al te ma-
 ger om daer van te spreken/ en daer mede mijnen
 mond en den goeden tijd te verslijten) maer het
 schijnt te gansch wyd byten het spooz gehold/
 datmen de arme i ook kaszeerd/ en de y ober al
 indringt in die zilben die op den twee-klank
 niet en blijven staen/ maer op eenige andere vol-
 gende letter boord rollen/ als een gept/ guyt/ ge-
 rechtichepd. Ende (liebe) waerom de i daer
 meer afgeschast als inde twee-klank je: want
 gelijk de zilbe daer op haer niet en rust/ also ook
 hier niet. Doch ik en mag hier van geen woord-
 den meer maken: alleen so mogen alle verstan-
 digen hier op eens met der tijd by gelegenhepd/
 (so 't hun gelieuen sal) in ernst letten. Ondertu-
 schen detwijle wy vast aen het toegeuen zijn;
 maer ebenwel gelijk ende vast gaen willen: so
 staet dan wederom daer op te letten/ dat wy de-
 sen twee-klank in alle onse woorden sonder on-
 derschepd also schrijuen/ en het eene niet met ei,
 en het ander met ey, ofte het eene en selue niet
 alle beyde: gelijk ik nu dichtwils gesepd hebbe.

Ende dit wil ik also bande gemeene en kley-
 ne letteren verstaen hebben/ daer wy dese twee
 gemelde maekzels hebben: maer also wy inde
 kapitaelen/ ofte hoofd-letteren slechts een fat-
 zoen bande Grieksche Y hebben/ so moeten wy
 ons

ons daer mede ober al behelpen.

Besteren noch de drie ofte meer-zilbige Wt-
 heemsche Grieksche / en Latijnsche aengenome
 woorden daer de i plaetze heeft / en staet te be-
 denken / hoemen 't daer mede maken sal : want
 dewijle de selve naer de Grieksche accent, ofte
 klank-maet inde voozlaetste zilbe hozt ofte lang
 woorden uytgesproken / en hoj geene getepkende
 klank i ; naer de Grieksche wyse en hebben / en
 niet-te-min wel diende onderschepd gemaekt te
 worden / om den gemeynten man / die anders
 hier in licht konde komen te dutten / en hoj hier
 dan met de riemen souden moeten roepen die
 hoj hebben / en ons met onse i, en ij behelpen/
 en daer mede dit onderschepd aentwijfen : so kon-
 den hoj de ij in die woorden gebruiken die inde
 vooz-laetste zilbe naer den Griekschen klank-
 maet eene lange i hebben / die hoj dan ook so
 met eene ij uytsprecken / also hoj de letter i inde
 laetste zilbe naer den aerd van onse sprake in on-
 se uytspake schijnen wederom op te nemen / en
 te verbobbelen : als Philosophije / Geometrije :
 die hoj daer-en-tegens gewoon zijn hozt uyt te
 drucken als de Grieksche / Akademie / blaspho-
 mie tegens hunne uytspake : en de Latijnsche/
 victorie / glozie / naer hunne uytspake : dit kon-
 den met eene enkele i schryven : daermen
 dan ook de tweede i om de hozte zilbe so niet en
 hozt / als wel inde andere. Geijken doet mogt-
 men houden met de Bibelsche epge namen : en
 volgens Elias / Hiskias / Tobias / Jeremias /
 en andere / aldus spellen : alsof gemeynelijk
 lang gebruikit worden. Maer de Vrouwen-
 namen Athalia / Lydia en diergelijke / wederom
 op dese wyse : om datze naer onse aengenome
 gewoonte hozt willen klinken / on-aengesien dat-

ze de Grieksche accent, ofte klank-maet lang maakt: Dewijle wy niet met de Grieken/ maer met onse luden spreken. So worden ook Tobias/ Elias/ Tijlias/ Gorgias/ Ahasia / ofte Jas / Amasia ofte Jas/ Et. niet seiden kort uytgesproken: daer-en-tegens wordt Marija altijd lang gebuykt. Die nu beyde sijds in 't gebuykt zijn / hondemen schrijven naer daerwense wil uytgesproken hebben. Ende twee-zilbige woorden daermen de klank-maet niet ofte wepning hoorst/daer mogmen 't by de Grieksche loca sonder accent, en onse i laten blijven/schrijvende de Sion: als mede in die zilben daer de i inde klank-maet niet en komt / spellende diahen/ diahenije. Dit is so maer mijn boozslag / dient ik inde schels van het gesonde vordel aller verstandigen geve te wegen: om te sien wat de tyd hier ook allenstiens sal willen toelaten. Ondertuschen sal ik hier ook mijnen bozigen stijl houden/ als ik inde uyttheemsche woorden begonnen hebbe/ en de selve naer hurre gewoonte/ en spellinge/ en niet naer onse uytspake schrijven / om die van onse inlandsche/ ende eyge woorden/ als boben/ te onderscheyden. Onse luden mogenst middeler-tijd inde Prosa, ofte bype rede lesen als sy komen/ ofte ook als sy willen: inden rijm sal 't sich selven genoegzaem wijzen/ daerse na de pijpen vande mate sullen moeten dansen. Dit en doe ik nu ook niet alleen ten opsien van onse ij, maer ook van onse y: dat is / ik en schrijf de uyttheemsche woorden/ inde welke de i booz eene ander klinker komt in twee verscheyde zilben/ en daer wy naer onse spellinge de i weder opnemen / en de ij gebuyken / niet alleen met eene enkele i, naer hurre wijse: als diahen / diahenije: maer ook die woorden / inde welke de i in 't eynde

reynde der zilben staet vooz eene me-klinker/ en daer wy naer onse wijze wijze de y besigen : als Bibel/ libel/ liberije. Dat ik nu daer-en-tegens libzije en niet libzie/ gelijk ook poezije &c. spelle/ dat komt hier van/ om dat wy den uytgang van die woorden van elders niet en ontleen/ maer van ons selven hebben.

Dat ik vande i inde Latijnsche woorden/ inde vooz-laetste zilbe hoort uytgesproken geseyd hebbe/ dat heeft ook also plaetse in de onse/ die met gelijken hoorten klank aldaer in die zilbe gebuykt worden/ die wy daerom met eene enkele i aldus moeten schrijven : berrie/ bestie/ lijnie/ kastanie/ malie/ olie/ tronie/ en andere : gelijk wy in tegendeel dit fatzoen der dobbel-i, ij, gebuyken / daer de uytspzake lang valt / naer den stijl der Grieken / uyt oorzake dat in sulke gelegenhed de i om de volgende klinker inde uytspzake schijnt verdobbeld te worden / 't welk anders inde korte zilben so niet en geschied / als meermaels aengeroerd is : so spelle ik galepe/ galerije/ vallepe/ schalmepe/ en diergelijke.

Wy hebben eyndelijck ook noch een maekzel van twee enkele i, aldus by malkanderen. ii in ii. yi. yil. ff.
ij. y. verschepde zilben/ van alle dese andere fatzoenen onderschepden/ die van moet gebuykt worden/ wannier de eene zilbe met eene i eyndigd/ en de andere daer mede begint / als kleiig / vleiig / bloeiig / bytiched / dzaetinge/ vermoetinge/ en diergelijke. Dit waer nu ook wel twee mijn geboelen : maer also ik ober al eenen voet moet houden / so moet ik dan ook alhier den twee-klank/ ofte eenige andere zilbe met eene i besta-ten/ met eene y schrijven / als klepig / vlepig / bytiched/ &c. Ende ofmen ook inde volgende zilbe de i naer onse uytspzake schijnt op te ne-
men/

men/ en de je sich hier naer de selve tuschen de
 bepde i merkelyk en tastelyk voegd / en in-
 dringt/ daerom wy ook wel kleijig / vyzichheid/
 Sc. schryuen komen: so soude ik dan noch die
 onnoedige veelheid der letteren vermijden: dat
 noch so soude ik om gemelde weder-opneminge
 der letter i inde volgende zilbe kleijig / vyzig-
 heyd/ Sc. op de wyse van pyjeel / pyonier/ Sc.
 wel lieft spellen: ofte ten minsten kleijig en
 kleijig / vyzichheid en vyzichheid / sonder onder-
 scheid. Maer de ij inde gemeyne spellinge
 kleijg/ vyzichheid / dunkt niet rechte fatzoen niet
 te komen wesen: om dat de staert- j de me-
 klincker je, en niet de klincker i betekend en be-
 duyd. Dit hebbe ik also vande enkele en dobbel-
 le i seggen willen tot merkelyk en noodig on-
 derscheid.

De verdobbellinge van dese letter i hadde
 ons nu niet de klinckeren e, en o, en de twee-
 klanken ae, en ue, die markt wel komen en be-
 hozen te setten / so wy de selve om der gewoonte
 en des gebuys wille/ niet wat ruym / en al te
 veel hadden moeten toegeuen. Wy willen dan
 slechts daer toe arbeiden / dat wy niet gemel-
 de twee andere klinckeren/ en twee twee-
 klanken te samen eenen gelijken voet mogen houden / op
 dat wy nimmermeer en behoeuen om te sien /
 nochte te twijfelen / maer altijd seker mogen
 gaen / dat ik de spellinge geheel noodig achte.
 Ende also de minst beswaerde en geletterde zil-
 ben niet recht de beste ende zierlijkste te achten
 zijn: so willen wy onse bedenkingen in dese spels-
 linge daer na richten / so veel als geboeglyk
 doenlyk wesen sal. Ende (liebe) waer toe ook
 noch dese lastige verdubbellinge der klinckeren/ e,
 en o, ofte onnoedige byvoeginge der letteren e
 tot

Van't gevolg
 der klinckeren
 e, en o, en
 der twee-
 klanken ae,
 en ue.

tot de a, en u, inde twee-klanken ae, en ue, als men het met de enkele letteren e, en o, en met a, en u, sonder twee-klank / ten vollen kan beschicken ? ofte waer toe alle dese krabbellinge / en hzabbellinge / belemmeringe / en beswaringe banden dzuch / als men 't boozby mag ?

*Quod potest fieri per pauciora,
frustra fit per plura.*

Het geen geschieden kan met minder even goed .
Is reden, datmen dat met meerder moeyte doet ?

Ik verdobbete dan de gemelde klinkers e, en o, en gebruikte ook die twee-klanken ae, en ue, in alle self-standige naem-woorden van 't mannelijk geslachte / in 't Meerboud / om 't gebolg van 't Eenboud / daer die klinkers dobbel / ofte die twee-klanken gebonden worden : als aelen / steenen / boomen / bueren / komende van 't eenboud ael / steen / boom / buer / woepnige woorden uptgenomen / die vande Grieken en Latynen tot ons overkomen / die in 't eenboud met die dobbele klinkeren ee, en oo, ofte met die twee-klanken ae, en ue, ingetrocken / ofte slechts met eene klinker e, o, a, en u, uptgerekht worden uptgesproken : als Poet / ofte Poete / Propheet / Propnete / Daep / Dape / en diergelijke / die der meer mogen zijn / die dan ook in 't meerboud met enkele / ofte dobbele klinkeren / met twee-klanken / ofte anderzins / naer belisben / kommen geschreben worden : Poeten / ofte Poesten / Propheten / Propheeten / Dapen / Daepen. Onder welk vaendel der wtneminge ik ook met eenen soude begripen alle die woorden des Mannelijken geslachts / die ook so wel verlanad /

langd/ als verhoort gebruikt worden : als naem
ofte name / graef grabe / heer/ here/ neef nebe/
foon fone/ persoon persone/ en diergelijke.

Alle de bywoortpige naem-woorden verdobbe-
len die klinkers / ofte houden die twee-klanken
in het Meerboud/ en Vrouwelijk geslachte/ van
gelijken / en op de selve wijze / en op den selven
grond / en om de selve reden / om datze in het
Eenboud/ en Mannelijk geslachte met verdob-
belde klinkers / ofte twee-klanken woorden upt-
gesproken : als swaer swaere / teer teere / hoog
hooge/ suer suere/ &c. ende diergelijke.

De voornaem-woorden moeten ook op dese
leeste schoepen / en naer desen regel gericht wor-
den : haer haere; gelijk mijn mijne / dyn dijne/
sijn sijne.

Maer in alle de self-standige naem-woorden
van het Vrouwelijk geslachte / soude ik die ver-
dobbele en twee-klanken nalaten / en den druck
van dese bewaeringe ontlasten : so om de ge-
slachten te onderscheyden / als ook voornaem-
lijk / om dat die woorden egypteliker en ziere-
lijker in 't Eenboud meer-zilbig woorden uptge-
sproken/ en daerom dese verdobbelinge der klink-
eren / ofte twee-klanken / niet en schijnen so
noedig van doen te hebben : als mage/ ere/scho-
le/ huere : of men ook schoon maeg/ eer / school/
huer kan seggen ; ja wy Hollanders lieber also
ingetrocken spreken / en daer van ook de twee-
woorden maeg-drank/ eer-sucht/ school-dienst/
huer-hups gemaakt worden : want als men die
woorden ingetrocken en een-zilbig wil gebruik-
ken / so hertgense die dobbele klinkers / ofte
twee-klanken merkelyk en uytspakelyk hoor-
sich/ datze twee-zilbig uytgetrocken/ en egypt-
lijk en bescheyden uytgesproken/ niet en doen.

Gelijc oordeel en gebuik *g* bande uytge-
rechte woorden/ die heyde van 't Douthelyk en
geenderley geslachte zyn : als oge/ oze/ boze/ spo-
te/ frale/ en andere.

Inde dobbele / ofte twee-woorden / soude ik
ook desen gang gaen : als ha-dijk/ se-man/ stro-
helm.

In alle de werk-woorden soude ik ook desen
regel volgen/ schrijvende : gaper / leren/ lopen/
buren : also top inden eersten persoon bande ver-
kondigende ofte aentwiffende maniere niet alleen
en seggen/ ik gaep/ leer / loop/ buer : maer ook
ik gape / lere / lope / bure. Alleen den tweeden
persoon van het Meerboud / in verscheyde ma-
nieren/ en tijden uptgenomen/ daer eenig gebolg
aen vast is; *g* spaert/ *g* spaeret/ *g* eert/ *g* ee-
ret / *g* loopt *g* loopet / *g* buert *g* bueret.
Daer de *e* voozvalt die in *u* komt te verande-
ren / soude ik die verdobbelinge so noodig niet
achten : om dat het gebolg toch evenwel door
die veranderinge verbysterd word : *g* greeft/ *g*
gebet/ *g* gaeft/ ofte gaeft/ *g* gabet/ &c.

Modus judi-
catus.

Modi, et
Tempora.

Inde deel-nemende woorden soude ik van ge-
lijken doen : spellende/ begraven/ gegeven/ ge-
stoten/ &c.

De werk-stammige woorden soude ik ook in
dese vorme gieten : als vermanings / belevinge/
beloninge/ en besuringe : item / gaper / beheer/
loper/ hurer/ ende diergelijke.

Verbalia.

So moet men ook alle self-standige woorden /
van alle de drie geslachten / daer geen gebolg en
is/ ongetwiffeld aldus niet enhele klinkers spel-
len / gelijk dat sich selven genoegzaam wijst / en
sulck sonder seggen door moet gaen : als vader/
banier/ water/ beher/ hieten / senijn / hozen/ bo-
ter/ hozen/ sluwael/ rumoer/ &c.

Derivativa.

In alle de afkomstige woorden van alle de geslachten is het even-beel hoe datmen de voet houd / ofte men de verdobbelingen / en de twe-klanken achter laet / ofte aenmeemt / also het bep-de sonder onderscheyd kan geschieden : als eenparig ofte eenpaerig / eenig ofte enig / noodig ofte nodig / noodzaakelijc ofte noodzakelijc / vreezelijc ofte vrezelijc / smeerig ofte smerig / doodelijc ofte dodelijc / gebuerig ofte geburig / geduerig ofte gedurig / &c.

Het vooz-naem-woord (dese) schrijf ik ook op dese wijze / dewijle het tot alle de geslachten behoort : waer vooz ook het ingetrokene en verkorte woord (dees) in de rijm kan gebruykt worden : gelijk ook ons vooz onse.

Partes Otationis.

Ten kortsten alle woorden van alle deelen van eene rede / die buyten het gebolg zijn kommen hier naer gericht worden.

Die hier nu vooz de e en o, in sommige woorden / plekten willen / waer van hier boven inde e geseyd is / en hier nae inde o sal gesproken worden / die wijze ik daer henen / en late hun gansch gaetse tot hunne upt-spraak upt te drucken : hoe wel de dobbele ofte breede letter ee en oo, (als sommige spreken) hier gene plaetse en behoorde te hebben / maer enig ander maekzel daer van onderscheyden : also de dobbele klinkers hier niet van noode en zijn / en sp ook eenen anderen klank van middel-matige upt-spraak tuschen de enkele en dobbele klinkers willen upt-gebeeld hebben : gelijk ik ook inde letter e verhaeld hebbe. So en kan ik hant van ook alhier met mijne spellinge niet dienen : want behalven dat de breede ofte dobbele letters / volgens mijnen vasten en eenparigen grond / en voert overtollig zijn / so en zijn sp ook daer inde niet geholpen. Ook sou-

soude ik gestadig moeten dubben en dutten; ter
 wereld niet wetende waer ik naer hun geboelen
 eene enkele / en waer eene dobbbele letter soude
 stellen / en schrijven. 'T is dan best dat ik spelle/
 als ik spzake / gelijk dat meer als billijk is / en
 dat ik mijne upt-spzake slechts uptbeelde / la-
 tende eenen anderen booz de sijne sien / en sozgen.

Hier waer nu de plaetze wel by dese gelegen-
 heyd van het gebolg der me-klinkeren ook een
 woepnig te spzaken / indien ik my boozgenomen
 hadde so breed te gaen. Ewentwel met een
 woord.

Van 't ge-
 volg der me-
 klinkeren.

De verdobbellinge der me-klinkeren op het
 eynde des eenbouds / naer de Hoogduytsche ma-
 niere / om het meerboud aen te wijsen / met be-
 swaeringe vanden dzyck / in vzeemder gestalte /
 en soude ik tegenwoordig niet konnen pzyisen:
 also wy die letter geenzins en konnen uptspz-
 ken / en ook niet woepnige regelen in 't gebolg
 wel kan versien worden. Maer dan noch pe-
 mand den vzeemdelingen daer mede te konnen
 dienen / dat mag ik seer gaerne liden / en kan
 hem sulks heel wel ten goeden houden.

Maer de enkele gebolg letter des Meer-
 bouds / op 't eynde des Eenbouds achte ik ge-
 heel noodzakelyken / ende en kan niet sien hoe-
 men anders kan oordelen als wy de reden plaet-
 ze willen geben. So schryf ik hoofsdu hoofden/
 tand tanden / mond monden / heplig heplige / en
 niet hoofs / tant / mont / heplich / en diegelyke /
 ober al daer eenig gebolg aen vast is: alleen de
 Wtheemsche eyge namen eygentlyk uptgena-
 men / als Job / Jakob / en andere: latende on-
 dertuschen de onse / als Arnout / Arant / Barent /
 Evert / Lubbert / Beertruyt / Machtelt / ook
 wy aldus te schrijven: om dat het gebolg hier
 niet

niet breed en gaet en sel den hooftbalt : hoewel de d om des gebolgs wille van 't meerboud alhier de eppentlijke letter is : gelijk ook de p in Top/ en Jakob/ welke spellinge ik ook geenzins en wil verwerpen.

So schrijf ik ook inde werk-woorden den derden persoon in 't eenboudig getal vande verbodigende maniere met eene d, om 't gebolg van de eerste persoon in den onbolmaekten tijd/ inde woorden die dat gebolg hebben : als hy leerd/ ik leerde : maer den tweeden persoon spelle ofte met eene t, en dat ofte om 't gebolg vanden tweeden persoon in 't veelvoudig getal : gy stoot/ gy stootet : ofte als de t wel eppentlijk geen gebolg en beduyd/ maer slechts in beyde getallen op 't eynde blijft/ wordende het meerboud gemaekt met byvoeginge van eene e hooft de t : gy leert/ gy leeret : ofte ook met eene d, om 't gebolg naer den aerd der woorden : gy arbeet/ gy arbeedet.

De deelnemende woorden volgen ook desen regel des gebolgs/ bemind/ beminde.

Ende of schoon de d swaerder en doffer luyd als de t, en daerom de rechte uytspzake so wel niet en schijnt te treffen : so kan dat inners met eenen gemeynen regel lieber geholpen worden/ te weten/ dat de d in 't eynde der zlfen klinkt als eene t, (het welke de Franzosen ook so doet) dan dat top dit noodig en merkelyk gebolg verachtende/ de bycendelingen verbijsteren/ 't gesicht verbwelen/ en het papier tegens dit gebolg met ontallijke regelen overtollig bekladden. Waer in ons ook niet en behoort te verhinderen/ nochte op te houden/ dat eenige woorden in d eyndigende also moeten uytgesproken worden : also die gansch weynig *mit*

Is ook niet wel haest en met een half oog te sien hoe de d blinken moet/en ofze maer slechts om 't gebolg daer staet/ ofte ook om de uytzake? Ja hoe noodig op dit gebolg diend gelet te worden/ betoonen veele die sulke woorden met de schrijven/ de d om 't gebolg/ en de c om den soeten en lichten klank gebruykende: maer (liebe!) als wy hoor eenen gemeenen vasten regel/ de d den klank van de c in 't eynde der zilben verlenen/ als geseyd is / wat behoeven wy hier dan met die onnoedige c noch om te slepen / en het gesicht te belemmeren / en den douch te be-
 waaren? Maer de g heeft in 't eynde der zilben het selfde geluyd met ch: waerom hier dan noch het gebolg geene plaetse gemaekt?

Wat baet my kaers of bril,
 Als ik niet sien en wil.

Ja dese gebolg letter maekt dierksoms een heel ander woord en van eenen gansch verscheyden sin: als wand/ een meur/en want een handschoen; rat een dier / en rad een wiel aen eenen wagen; bloot / naekt/ en blood ofte bloode/ beschroomd: so onderscheydize ook de naem-woorden hoet hoeten / hout houten / vande werkwwoorden boed/ boeden/ houd/ houden en diergelijke.

Dat noch meer is de naem-stammige woorden in heyd eyndigende dwingen ons genoegzaam tot dese spellinge/ als naerstigheyt/ boos-
 sichtigheyt: want so wy de booslaetste zilbe met ch op 't eynde tegens het klaer gebolg immers spellen willen/ so moeten wy thoe h by mal-
 handeren schrijven: also de laetste zilbe daer mede ook moet beginnen/ als naerstigheyt/ boos-
 sichtig-

Denominati
 va.

ſlechticheyd/ het welcke noyt geſien en is. Hier tegens te willen ſeggen/ dat gemelde woorden niet in heyd, maer in eyd uytgaen/ is (ſonder verbeteringe) maer eene ydele bemanteling van eene overtuygde dwaalinge/ en een taſtelijke miſſlag: want ſo moſtmen dan goedeyd/ ſterckeyd/ wijsheyd ſpellen. Dit geeft ons met eenen meerkelijck te ſien/ dat top ook in alle de uytgerechte naemſtammige woorden in heyd uytgaende/ de hooglaetſte zilben met eene g behoorden te eyndighen/ ook daer geen gebolg vande g aen vaſt is: als ſlechticheyd/ dolligheyd/ floſſigheyd en diergelijke: want ſlechticheyd en ſpeeld geen ſlechticheyd/ maer ſlechtricheyd: ende en kan daerom de rechte ſpellinge en uytſprake/ die hier vereyſcht word/ niet voldoen. Doch ik en wil ebenwel ditmael ſo ſcherp niet ſeylen/ maer om 't onduſſcheyd des gebolgs wille de oude ſleure hier ook noch wat houden en volgen. Want ik neme ny tegenwoordig maer voor het noodigſte ober al te veranderen/ en het andere ſlechts aen te wijsen/ ende anderen in bedenkinge te geben.

Op hebben een tweederley o van verſcheyde uytſprake: als ſtock/ bock: ſot/ bot: hol/ vol: volck/ wolk: golt/ Wolf: ſozgen/ woorgen: dat ſo ſcher/ en bekend is/ dat top ook ſien dat eenderley woord door de verſcheyde o eene verſcheyde uytſprake / en byſondere beteykeniſſe ontſangt/ als een dol / de ſcheyps-debick / daer de riem tegens geroeyd word/ en dol / uytzintig: ſo iſſer ook een dubbelen met taerlingen/en dubbelen: een jock ofte boerte/ en jock ofte juck der beeyſten/ bol een klood/ en bol bet/ en diergelijke. Hier hadden top nu wel eenen Nederlandſchen Radmus van doen/ die ons eene nieuwe letter mog-

mogte smeden: op dat wy onse woorden onderschepden mogten schrijven: want de letters zijn gevonden om het geluyd onser sprake te bewaren, en als geleende panden den leser getrouwelijk voor ogen te stellen dat heur bevolen is, seyde Fabius Quintilianus in sijn I Boek in het XIII Kap. Ego nisi quod consuetudo obtinuerit, sic scribendum quicquid iudico, quomodo sonat. Hic n. est usus literarum ut custodiant vocem, & velut depositum reddant legentibus. Itaque id exprimere debent quod dicturi sumus. **Hoe**wel de penne ober al de tonge so nau just niet en kan volgen / en uyt-
drucken: maer de gewoonte en het gebruik moeten ons ook wat leren. **Doch** niet te min moeten wy niet de spellinge so na aen de uyt-
sprake komen als wy kunnen.

Hier van daen achte ik ook het onderschepd inde dobbele o gekome te hoesen / die sommige / niet sonder reden / verschepden uytsprecken / hoe-
wel wy dat hier te haertem (mijns wetens) niet en doen: als hoop een stapel / een hoop (ofte ho-
pe) verhoachtinge: hool warmoes / en een hool buers: nood swaricheyd / en een noot / een hucht / en diergelijke: waer toe sommige de
Grieksche Omega gebruikten willen / die wy hen een anderhalve o sal uytleveren / en die woorden uytdrucken die van den rechten klank der o meest afwijken / en wat smeltende en lij-
mende woorden uytgesproken.

Maeyne van gelijken dat de haperinge en twij-
felachtigheyd inde thoe-klank ou mede van hier ontstaet: alsoder insonderheyd sweederlep
soorten van woorden zijn / die wy hier mede niet eenen verschepden klank uytbrengen: so seggen wy het doud / en wy doud: wy schoud ofte siet / en schoud ofte mijd / ende diergelijke: want de eer-
ste

De zoozte met *ay* op sijn *Wlaemisch* uyt te spre-
 ken / *dauwen* / *schauwen* / *dunkel* *my* het rechte
 geluyd geenzins te treffen : also *top* die zilbe niet
 met *a*, maer met *o* merkelyk uytbrengen.
 Wanneer *top* de onderschepdene *o* sullen gebon-
 den / en in 't werck gesteld hebben / so sullen *top*
 ook in desen twee-klank geholpen wesen. Daer
 schijnt ook noch eene derde uytspzake van desen
 twee-klank ou te konnen wesen in *bouk* / *houk* /
souken / *blouken* / welke spellinge veel geleerden
 volgen en sterck drijven : so dat *top* dus doende
 dierderley maniere van uytspzake van desen
 twee-klank souden moeten hebben / als *top* exem-
 pel / *hp* schoud sijn bouken om de strenge kou-
 de. *De vitat libros, intensi frigoris ergo.* Wat
my *agulangd* / *ik* en begere wel dese spellinge niet
 te hermerpen / so om 't aensien dat gemelde ge-
 leerden *hp* *my* hebben / als ook insonderheyt /
 om dat de sake *my* so bzeemd niet en schijnt te
 wesen / en billijk sijn bedenckinge behoord te
 hebben : dewijle dese twee klank ou also naer de
 wyse der *Grieken* kan uytgesproken worden /
 gelykerwijs de *Franzosen* / ende de *Wlamin-*
gen vast geene andere uyt- spzake en gebuyken :
 willende ook desen twee-klank ou den mond wat
 nauwer toe trecken / die de *oe* wyder schijnt te
 openen : so dat *top* op dese sake wat nader en
 grondiger lettende / tuschen dese twee twee-klan-
 ken wel eenig onderschepd konnen vernemen.
 Maer ebenwel dewijle het gansch gering is / so
 soude *ik* in alle diergelijke woorden den twee-
 klank *oe* lieber gebuyken ; want daer *top* de
 voorgaende haperinge met eene kerschepe *o*
 konnen helpen / so en sie *ik* hier geener raed met
 dese derde uyt- spzake / ofte *top* moesten noch eene
 derde *o* verdichten / ofte eene nieuwe *u* smeden.

Ook staen gemelde geleerden bekend/datter verschepte woorden zijn / de welcke die tweederlep uyt-spraak en spellinge konnen lijden/en daerom so wel met oe, als met ou konnen geschreven worden. Doet hier ook met namen by / dat de oe maer van eenderlep sekere uyt-spraak is / en de ou van verschepte / die daerom lichtelijck tegens de rechte uyt-spraak konde verdraepd worden: so dat de vreemdelingen insonderhepd dickwils door dese spellinge konden verbijserd worden: niet wetende / of sy goud ofte goed / sout ofte soet / hebben te lesen en uyt te spreken : gelijk ook Pontus de Heuyter die woorden al eens spellt. Gebe daerom alle verstandige en goedwilligen minnelijck te bedenken / of het hierom niet beter en sy / ons aen de oe te houden / die ja immers die uyt-spraak kan bereyken / en sulke haperinge en verwarringe niet en is onderwoopen. Maen en kan ook op de oe geene pleyt soeken om de oude en nieuwe uyt-spraak der Latijnen / die ons niet aen en gaet : want so kondemen dan ook op den twee-klank oy uytblucht maken om de Fransche uyt-spraak wille / en op andere dingen meer. Maer die spraken en raken ons niet : so en lijmen wy ook onse Tale niet / maer spreken alles rond uyt den mond / en so als de letters leggen.

De twee-klank oy komt hier mede op desen selven grond der verschepte uyt-spraak der letter o met recht in bedenkinge / meyne datmen de selve aldus billijck mag schrijven / opt / noyt / moij / en de o niet en behoeft te verdobbelen / oopt / noopt / mooij / gebuykende de rechte en harde o, die in volck/ kolk/ tolk / en diergelijke woorden plaetse heeft: gelijk men dan ook so altyd met goede reden heeft geschreven.

oy.

Vande groo-
te, ende Ka-
pitale, ofte
Hoofd-lette-
ren,

Dit moet ik ook noch vande spellinge seggen/
dat de groote Kapitale / ofte Hoofd-letters in
onse Tale gemeynelijk seer mis bruykt worden /
als men schier pder woord daer mede begint : so
men die toch niet gebuyken en moeste dan inden
aenbang van eene rede / ofte nieuwen sin : als
mede inde egge namen van menschen / beesten /
steden / bergen / rpbieren / en diergelijke : ofte
ook om iets anders daer mede upt te teykenen.
So is dat ook altijd so by de Grieken / Latij-
nen / Franzojsen / en anderen / als ook by ons
van ouds gebuykelyk geweest alle verzen met
eene groote letter te beginnen / om den Rym van
de Prosa, ofte byje reden te onderscheyden.

Vande Eu-
phonia, ofte
soetvloei-
jendheyd, en
goed geluyd,

Dit moet ik hier ook noch vande Euphonia,
ofte soetvloeiendheyd / en goed geluyd aenroe-
ren / eer ik vande spellinge schepde / dat by veele
twe-woorden / ofte dobbel-woorden niet naer
hunne grond letters / maer naer den soeten klank
uytspreken / die by daerom voozds also niet en
behoeden / nochte en behozen te spellen ; Hoe-
wel met onderscheyd : also de spellinge aldus de
t'famenboeginge / en den grond der zilben dick-
wils sonde omkeren / het welke by (onder ver-
beteringe) op 't hoogste moeten mijden / daer het
niet te lyden en is ; by exempel / so seggen by /
mette / metten / metter / mettet / dattet / wattet /
datter / watter / mender / hebber / iszer / ikker /
hijer / en diergelijke / vooz met de / met den / met
der / met het / dat het / wat het / dat daer / wat
daer / men daer / heb daer / is daer / ik daer / by
daer : alwaer by dit dan wel bevinden / ja mer-
kelyk geboelen / dat de d, ofte h achter de t in
thoe verschepde zilben gesteld / inde uytspake in
eene t horen te veranderen / in mette / metter /
metten / mettet / dattet / wattet : ja de d met de

Tael-bericht.

71

a In alle de andere exempelen / gansch en gaer te
 versmelten : het welcke op de soetbloependheyt
 billijk moeten geben : maer op en moeten daer-
 om / om de booz-berhaelde reden sulke spellinge
 sluxt ober al niet goed kennen / en inruymen.
 Segge overschulck dit alhier van dese spellinge
 der soetbloependheyt met onderscheyd : dat de
 spellinge de uytspzake wel volgen en uytzucken
 mag in alle oprechte en waere twe-woorden / die
 uyt twee naem-woorden / werk-woorden / ofte
 andere deelen van eene rede genomen / te samen
 gehoegd worden / naer de wijse / en nature der
 twe-woorden / die deel-tijds tot beranderinge
 der letteren / in hun begin sonderlinge genegen
 zijn : en dat ik dan ook geene swarigheyt en sou-
 de maken / datter / watter / mender / hebber / is-
 zer / ikker / hijer : ofte met dit teyken der twe-
 woorden / heb-er / is-er / ik-er / hp-er / en met het
 teyken der uytbijtinge inde enkele woorden /
 heb'er / is'er / ik'er / hp'er / te spellen : maer in de
 en het, die maer ledkens der naem-woorden /
 en derhalven geen deel van eene rede zijn / en dies
 ook geen deel van een twe-woord konnen wor-
 den / soude ik dese spellinge verwerpen / en niet
 mette / metten / metter / mettet / dattet / wattet /
 maer met de / met den / met der / met het / dat
 het / wat het / &c. naer de grondletters schryben.
 Dese soetbloeyendheyt in 't berkozte / en uytge-
 bete hp-woord daer , in datter / watter / men-
 der / &c. booz dat daer / wat daer / men daer /
 schijnt niet woeynig het oud gebzuyk vanden vol-
 len twe-klank ae te bebestigen : also op niet en
 spzeken dattar / wattar / mendar / &c. maer dat-
 ter / watter / mender : dat ik dan maer met ee-
 nen vinger aenwijse / en met een woord in 't booz
 hp gaen aenroere / en allen verstandigen gebe

nader te bedenken. Waer by ik ook dit by dese gelegenheid moet seggen / dat de ingetrocke woorden versma'en/ bela'en/ hera'en/ booz versmaiden/ beladen/ beraden/ en diergelijke / het selve van gelijken doen.

Eenige Tael-
bedenkingen

Eyndelijch moet ik ook noch een woord ofte twee vande sake en sprake selver spreken/ en dat slechts ober eenige woepnige bedenkingen. Ende of my hier schoon het oud en gemeen spreekwoord wel bekend is.

*Sentiendum cum doctis, loquendum
cum vulgo :*

Gevoeld met hun die 't hoeft om wetenschappen breken :

Maer voegd u spraek en Tael naer dat de luyden spreken :

Waer mede Horatius in arte Poëtica ober een stend.

*Multa renascentur quæ jam cecidere,
cadentque*

*Quæ nunc sunt in honore vocabula,
si volet usus,*

*Quem penes arbitrium est, et jus, et
norma loquendi.*

De spraek die valt, en rijst, de spraek die komt,
en gaet,
En hangd heel aen 't gebruyk, in wiens geweld
sy staet.

So houde ik het nochtans booz eene groote
bol:

volmaektheit en zieraet van eene Tale / dat
 haere woorden wel onderscheyden worden.
 Verhalben behozen wy ook in de onse daer toe
 te arbeiden / de welke hier in vooz geide en be-
 hoefde te wijken. Meyne daarom dat wy so niet
 't gemeene gebryuk niet en behoorden gebonden
 te wesen / dat ons dat geheel en al een regel / en
 bryedel van onse tonge zy. Ik beken wel met
 Fabius in het X. Kap. van sijn eerste Boek, dat de
 gewoonte de sekerste leermesterze van 't spreken
 is / en datmen de Tale moet gebryuken als de
 gemeene munte. *Consuetudo (inquit) certissima
 loquendi magistra: utendumque plane sermone,
 ut nummo, cui publica forma est.* Ende in het
 XII. Kap. dat het schier belachelijk is / lieber
 gene Tale te verkiezen die de lippen gesproken
 hebben / dan diese spreken / en dat de oude ge-
 woonte van spreken de oude Tale is. *Fuerit pe-
 nè ridiculum (inquit) malle sermonem, quo loqua-
 ti sunt homines quam quo loquuntur. Et sanè quid
 est aliud vetus sermo, quam vetus loquendi con-
 suetudo?* Maer ik houde ook ganschelyk niet
 hem / dat hier een wacker oordeel versocht word.
*Omnia tamen hec exigunt acre iudicium. Libr. 1.
 Cap. X.* Ende dat de ober-een-stemminge der
 geleerden de rechte gewoonte van spreken is.
*Ergo consuetudinem sermonis vocabo consensum
 eruditorum: sicut vivendi consensum bonorum,*
 Libr. 1. Cap. XII. So en is van de gewoonte
 van den gemeenen man niet enkelijk het recht-
 stroer van de sprake / nochte hun mond de schat-
 kamet van de supberheyt der selve: maer by de
 geleerden is het beste en sekerste oordeel: so be-
 hozen die ook op de Tale blytlyk te merken / en
 de selve supberst en bescheydenst te spreken.

Ende so wenschte ik wel / dat de woordelers

Dij, dijn, u,
uw, du, gy.

dij, en dijn, in heur oud gebruik mogten her-
feld worden/ en dat by dij, en u, dijn, en uw,
onderscheyden gebruikten: want dij, en dijn,
sprieken van eenen/ u, en uw, van beelen. V, en
uw, schryf ik ook onderscheyden: want u siet
op de personen/ ende uw op hun besit: het is u
goed/ dat is/ profytelyk/ vobis bonum est: het is
uwo goed/ dat is/ het zyn uwe goederen/ vestra
bona sunt. Het afgesste en uytgediende du wil
ik gaerne luyten het gebruik laten blijven / om
de hardighepd des gebolgs wille / die het inde
by-gehoegde werck-woorden veroozsaekt: uyt-
genomen dat by het sonder gemelde by-gehoeg-
de werck-woorden met eenige naem-woorden in
't quade genomen zomboulen loffelyk gebruikten
honden: als du bengel/ du hoof-wichte / du ver-
rader/ du verlepder / &c. Hier voor hebben by
gy aengenomen / het welke of het schoon in 't
meerhoud ook gy heeft / so worden nochtans
voor de self-standige namen / ofte werck-voor-
den/ daer dat woordchen by gesteld word/ de ge-
tallen genoeg onderscheyden. Wil dan noch te-
mand in 't meerhoud gy luyden/ ofte ook gy luy/
naer de oude wyse/ om de korthepd/ seggen/ dat
kan ik heel wel liden.

Hem, hen,
hun, haer,
heur.

Ik make ook onderscheyd tuschen hem, en
hen, en hun; en haer, en heur: hem word van ee-
nen man in 't eenhoud: hen en hun in 't meer-
houd: haer van eene vrouwe/ heur van beele
uytgesproken. Ook is hen het geval de aenklag-
ger/ hun de geber / en ofnemer in 't meerhoud/
van 't mannelijk geslachte.

Pronomina
Possessiva.

Sijn, hun,
haer, heur.

Gelyk onderscheyd moeter waergenomen
woorden in de besittende voor-namen sijn, sijne,
hun, hunne, haer, haere, heur, heure: so word van
eenen man gesepd/ het is sijn vader / sijne moe-
der:

der : van beelen / hun vader / hunne moeder :
 van eene vrouwe / haer vader / haere moeder :
 van beele / heur vader / heure moeder. De naem-
 woorden van het mannelijk / ofte vrouwelijk ge-
 slachte volgen ook de mannen / ofte vrouwen : so
 seggen hy / de hond loopt na sijne staert om : de
 Leeuwen loeren in hunne holen : de sonne steekt
 met haere stralen : de Roeyen scherpen het gras
 met heure tanden. Eentwel blijft het begaefde /
 en beklagde gebal van hy hem / en van sy haer /
 in 't eenboud / en heur in 't meerboud niet onder-
 scheyden : maer men kan upt den sin / en by-
 gaende woorden de geballen lichtelijk onderken-
 nen.

De aengehechte vooz-naem se is ook van
 seer gemeyn / en liefelijk / en loffelijk gebruyk in
 onse sprake / inden noemer / en aenklager / des
 eenbouds / van 't mannelijk en vrouwelijk ge-
 slachte ; en des meerbouds / van alle drie de ge-
 slachten : en woerd van gespeld in de plaetze van
 hy / sy / hen / hem / en haer / in 't eenboud : en vooz
 sy / hen / en heur / in 't meerboud ; by exempel /
 in 't eenboud van 't mannelijk geslachte / inden
 noemer / de brief / isze besteld ? inden aenklager /
 ik hebse besteld / in plaetze van is hy besteld ? ik
 hebbe hem besteld : doch dit en valt inde manne-
 lijke woorden altijd niet vooz. In 't vrouwelijk
 geslachte / in den noemer / hoe komtze daer ? in-
 den aenklager / ik hebse gehaeld / vooz / hoe komt
 sy daer ? ik hebbe haer gehaeld : dit heeft in 't
 vrouwelijk ober al plaetze. In 't meerboud van
 alle de drie geslachten / inden noemer / se zijn
 daer / mannen / vrouwen / kinderen / inden aen-
 klager / ik hebse gesien / vooz / sy zijn daer / ik heb
 hen ofte heur gesien : dat gaet ook doozgaens
 vast / en seker.

Se.

Pronom en
 affixum Ho-
 brorum
 more,

Nech;

Het woorden sich behoord ook tot onse Tale/ en heeft sijn merkelyk en noodig onderscheyden gebryk: so segge ik / hy heeft sich bekeerd/ dat is/ sich selven; ofte hy heeft hem bekeerd/ dat is/ eenen anderen.

Onderschey-
de woorden.

So soude ik mede hoorz goed achten / dat wy alle woorden/ so veel als mooglyk is/ en het gebryk sal willen lyden/ mogten onderscheyden uytsprecken: als hayz/ coma, haer/ illa: heyz/ exercitus, heer/ dominus: meyz/ lacus, meer/ plus: heyz aper, heer verres: end anas, ende et, eynde finis: vier quatuur, buer/ ofte bayz ignis: hert cor, hart cervus, hard durum: en biergelijke: sonder nochtans de Poeten ofte Rymers hier aen te binden / als het anders inden rym te pas komt..

Deze woorden worden ook onderscheyden gebrykt.

Rede, reden

Rede, reden / oratio beteykend een verhael: reden, redenen/ ratio, een bewijs.

Doe, doen,

Doe, cum, is een bywoord/ en beduyt als: doe Augustus Roomsche Keeser was / is Christus geboren: doen, facere, is een werk-woord/ ik sal dat doen.

Doch, toch,

Doch, sed, geeft reden in 't vervolg van eene rede / en is so veel als maer: het woord so wel geseyd/ doch ten gaet niet vast: toch, sodes, is een smeek-woord: doet het toch: ofte een bevestiging/ het is toch so als ik segge.

Of, ofte.
Conjunctio
disjunctiva.

Of, si, beteykend een gebal: of dat so geschiede: ofte een wenschinge / utinam: och of dat so geschiede: ofte, vel, is een scheydend koppel-woord: ofte Keeser/ ofte niets.

Noch, noch-
te.

Noch, adhuc, beduyt een vervolg: hy woond noch te Haerlem: nochte, neque, is een scheydend koppel-woord: daer is nochte trouwe/ noch-

nochte liefde langer inde werelt.

Niet, non, lochend de daed van eene sake : ik en hebbe dat niet ontfangen : niets, nihil, de sake selver/ ik en hebbe niets ontfangen. Niet, niets.

Oyt, en noyt, spreken vanden boozgaenden tijd : immermeer, en nimmermeer, vanden toehoemenden. Oyt, noyt, immermeer, nimmermeer.

Na betephend tot / ad : ga na hem ; ofte achter / post : hy volgt na hen : naer, secundum : iets daermen sich naer schicht / ofte iets naer doet : doet naer mynen raed : naer dese / ofte die hojse. Na, naer.

Tegen, obviam, beduyd rene ontmoetinge : hy komt my tegen : tegens, contra, betephend byandschap : hy is tegens my : jegens erga, drucht vriendschap opt : hy is jegens my wel gesind : maer het werk woord bejegenen woord beyde in 't goede en quade genomen. Tegen, tegen, jegens, bejegenen.

Tot en te honden wy ook meesten tijd wel onderschepden gebuyken / tot, om eene beweginge na de plaetse / te, om eene ruste opt te drucken : of daer schoon manieren van spreken boozballen die dat onderschepd schijnen werk te nemen. Tot, te.

Leggen ponere, en liggen jacere, zijn ook van verschepde betephenisse / ende gebuyk : so sepden / iets aen syne plaetse leggen / en op syn bedde liggen. Leggen, Egen.

Kennen noscere, en kunnen posse, ik ken / en ik kan / zijn van seer grooten onderschepd / gelijk wy alle weten : doch woorden dichtotig onbedacht van den gemeynen man vermengd. Kennen, kunnen.

Ende sulke opmerkingen van onderschepde woorden zijnder meer.

Inde gebiedende ofte biddende maniere der werk-woorden segge ik in 't eendoud van den tweeden persoon geef / ofte liever geeft / neem ofte neemt /

Vande gebie-
dende manie-
re der werk-
woorden.

neemt/ (sommige seggen ook gebe / neme) in 't
meervoud gebet/ neemt : en niet geef en neem /
alleen in 't eenvoud / en geeft / en neemt / in 't
meervoud : om oorzake dat wy het onderscheyd
der getallen alhier gelijk maken mogen met alle
manieren in alle tijden : want so seggen wy / gy
geeft / gy gebet : gy gaeft ofte gaest / gy gabet :
gy hebt / gy hebbet gegeven : gy had / gy haddet
gegeven : gy sult / gy sullet geben : och ofte gy
gaest ende gabet : op dat gy gaest en gabet : en
ja hoorzds : want den tweeden persoon in beyde
getallen op eene wijze opt te spreken is een faute
(onder verbeteringe) waer door het onderscheyd
der getallen 't eenemael word weg-genomen.

Daer zint dan noch werk-woorden die desen
regel niet en volgen : als sie / en siet : doe / en
doet : ga / en gaet : sta / en staet / &c. die dan ook
alleen siet / doet / gaet / en staet / hebben in den
tweeden persoon / in beyde getallen van den te-
genwoordigen tijd der verkondigende / ofte aen-
wijsende maniere.

Ook zinder noch andere die van desen regel
afwijken / die in het eenvoud der gebiedende ma-
niere mede maer eenderley uytgang hebben : als
laet / laetet : praet / praetet : stozt / stoztet : bid/
bidbet / &c. maer dese onderscheyden de getallen
in alle tijden.

Doch de Poëten ofte Rymers en zyn hier
aen niet gebonden / gelijk ook niet aen de gebal-
len in beyde getallen der voornamen / en andere
woorden : maer gebruyken doozgaens geeft
dooz gebet : broom dooz broome en broomen :
sijn dooz sijne ende sijnen : want het berzen kan
dichtwils de twee ziben niet lijden / en de konste
en wil so nau niet bepaeld / nochte bedwoongen
wesen. De Poësie heeft altijd haere wyse ge-

Tempus
Praesens.

gehad: so en magmen haer ook by ons de schoe-
 nen so enge en bekrompen niet slyden / datmen
 haer niet wat bots / en spelens en soude geben:
 sulx waer de geest maer quellen / en den geest
 wylbluschen. Ik en houde het ook niet noodig
 de afgebetene woorden altijd met tophensoms
 upt te steken tot merkelyke beswaaringe van den
 druck: maer achte / dat so de kloekheyd by sich
 hebben moeten die de Poëten lesen sullen / dat se
 dat wel van selfs sien / en verstaen konnen. De-
 se bysheyd neem ik my selben in 't rym door-
 gaens sien / dat ik den tweeden versocht sit beyde
 getallen in alle de manieren op de wyse van 't
 eenboudig getal vermengd / ende niet anders
 scheidende en gebuyke: behalven dat ik inde ge-
 biedende maniere den voet / en wyse van geef en
 geest / neem en neemt meest arbeide te houden /
 liever dan in beyde getallen geest en neemt te
 seggen: also de woorden van het veelboudig ge-
 tal gebet / en neemt / over al inden rym niet en
 willen gebracht wesen: wel verstaende ik die
 woorden die inde gebiedende maniere in 't een-
 houd den stijl van geef / en neem willen loyden:
 alsoder woorden sijn die so gansch hard loyden.
 Ende dit dan noch ook so / dat ik my hier niet
 niet en binde tegens de Poëtische bysheyd / en
 den eygentlijken eysch / en zieraed van onse Ta-
 le: maer bukten rym daer de stijl by en onbe-
 dhoongen is / sal ik van mijnen gesetten regel / die
 inder waerheyd en eysch onser sprake ge-
 grond is / minnemeer / en nergens / een dary-
 breed afwijken.

Maer als ik hier nu van Poëtische vryhoeyd
 sprake / so en wil ik hier mede niet / dat de Rij-
 mers sich eene ongeborde en onbepaelde by-
 sheyd sullen aenemen / en onder dit deklzel alles
 doen

Vande Poë-
 tische vrij-
 heyd, ofte
 Rijm-verlof.

doet wat sy willen / gelijk van beelen geschied : want men moet het Rijn-verlof niet misbruyken / mochte te verre trecken. Van alle Rijn-verlof en wil ik hier niet spreken. Twee 3002-ten zijnder voornamelijk die van veelé te gansch veel / naer mijn oordeel / misbruykt / en verre bukten het recht van verlof getrocken worden : te meten / de Reckinge / en de Krimpinge.

De Reckinge maekt van eene zilbe twee / als inde deelnemende woorden / bemintet / vertroostet / 3003 bemint / vertroost / 't welk gansch onsterlijck is / en de nature / en den aerdt der woorden bederft : also het meerhoud / en vrouwelijck geslachte niet en heeft bemintette / vertroostette / maer-bemintde / vertrooste. Ofte ook inden tegenwoordigen tijd hande verhoudigende maniere inden tweeden persoon van 't eenhoudig getal / gy bemintet / vertroostet / 3004 gy bemint / vertroost / het welcke ook behoord gemint te worden / detoyle dat sulck het onderscheyd der personen weg neemt / en onder een mengd / en verhooghheid : want in 't meerhoud moetmen seggen / gy bemintet / vertroostet / maer in 't eenhoud / gy bemint. So ook inden derden persoon / hy bemintet / vertroostet / 3005 hy bemint / vertroost : want hier upt bloeyd de onbolmaekete tijd / ik bemintde / vertrooste ofte vertroostede : en de deelnemende woorden / bemint / vertroost. In dese zaarten van woorden dan en soude ik die verlof der Reckinge nimmermeer willen gebruyken / al is het schoon sommigen so gemeyn / dat sy het ook bukten den rijn tegens het gemeyn en woettelijck gebruyk altijd inden mond hebben. Maer ellef / sellef / Sauwel / arrem / vollich / &c. 3006 elf / self / Saul / arm / volck / dat daer sijn goed bescheyd / en daer toe is het rijn-ber-

Reckinge
Dizrechs.

Verlof.

Maer dat ik hier van den tweeden persoon in de Reckinge geseyd hebbe / sal heel-licht niet wel schijnen te bestaen met het gesle dat ik hier verstonde te booren in maniere van Krimpinge hebbe toegelaten / en self gedacht te volgen / daer ik gemelden tweeden persoon in beyde de getal- len van gelijken vermenge / als ik een weder zij- de inden rijm gy geeft / gy neemt / segge / daer ik in 't meerboud gebet / en nemet moete gebuy- ken. Ik antwoorde / dat wy om der kortheyt wille gemeynlyk / ja gestadelijk in 't meerboud ingetrocken spreken / gy geeft / gy neemt / dat is, accipitis: maer dat wy het eenboud nimmer- meer uytgereckt en gebuyken / gy gebet / gy ne- met / das, accipis: ja en twijfde ook niet / of het sal veelen eenen nieuwigheyt dunken in 't meer- houd selfs also te spreken / hoewel het selve tot onderscheyd der personen noodwaerdig diend. Ook konden wy gemelde byspeyd / die ik my in 't rijmen aenneme / die / om 't gemeyn gebuyk ook dupten den rijm / schier geene byspeyd en mag genoemd worden / niet een teykenken / so 't noodig waer / te kennen geben / en also het on- derscheyd der personen opducken: maer dese Reckinge gaet geheel tegens het gebuyk / ende en is ook nergens mede te helpen.

De Krimpinge maekt daer-en-tegens van Krimpinge
Synarcis. twee zijben eene / 't welk veeltijds hard valt te- gens den aengenamen bloed der Poësie: als werld / paerl / g'loof / g'rechtigheyt / booz toe- reld / parel / ofte paerle / geloof / gerechtigheyt: also en soude ik my dit verlof ook niet wel dur- ven aennemen. Noch word het meer mis- buykt: als and'r / groot'r / uo'r / sij'r / booz ander / grooter / uoer / sijner: hel welke nergens toe

toe en deugd: om datmen dese woorden niet en kan uytſpreken: nadien men ſonder klinkeren geene zilben en kan maken. Item in thoe verſchepde woorden: d'ſon/ d'maen/ booz de ſon/ de maen: het welke ook geenſins booz den beugel en mag: alſo de klinkers van de me-klinkeren niet en kunnen uytgebeten worden. Maer kind'ren/ kind'ren/ ſheren/ volk/ t'ſaem/ d'aerde/ liben/ &c. booz kinderen/ hinderen/ des heren/ het volk/ te ſaem/ de aerde/ ik ben/ komt gansſch niet hard/ en is ſo gemeyn / dat het ook byten rijm / ende ſonder Poëtisch verlof mag gebuykt worden. So ſepden ook niet alleen d'onſe/ booz de onſe/ maer ook wel d'onſen/ booz den onſen. De uytbytinge booz de h, indiense eenigſins veel-licht te lyden is/ ſo iſze nochtans ſeer te myden/ en niet lichtbaerdig te gebuyken/ als d'Here/ booz de Here; d'Hebreen/ en diergelijke/ wil beter vallen / om datmen ook Ebreen mag ſeggen van Heber/ ofte Eber.

Gen. 10. 21.
24.

Plaetze der
byworpige
woorden in-
den Rijm.

Geen wepniger miſſlag woord-er in het ſtellen der byworpige woorden begaen/ als de ſelve niet booz/ maer achter humne ſelfſtandige woorden geplaeſt worden: als een man groot / een kind kleyn/ een paerd ſterk/ booz een groot man/ een kleyn kind / een ſterk paerd / het welke te gansſch ongerijm is/ en onder deckſel van rijmverlof geenſins te lyden: want men en mag ſo niet rijmen datmen de Tale geweld doet; en dat geen goet Duytſch en is/ kan dat wel goed rijm weſen? Wy en mogen ons hier niet behelpen met andere ſpraken. Vgelijke Tale heeft haere eighenſchap: maer de onſe en kan dit niet lyden. Alleen ſeggen wy God Almagtig/ en ik en weet niet dat wy diergelijke exempelen meer hebben. Maer wantmeer wy meer byworpige woorden
by een

by een selfstandig gebuyken/ dan konnen de bywozige ook wel achter aen gesteld worden: als/ een ruyster sterk / en hoer; een jonge klein / en teer. Waer by te merken staet/ dat de bywozige woorden van 't vrouwelijk geslachte in sulken gebal ook mannelijk worden uptgesproken: als / een vrouwe schoon / en bloom; een sode versch/ en goed. Dit kan ook wesen / wanneer de bywozige woorden vergrotens/ en na-drukkens gewijse worden voorgesteld: als/ een held seer ondertsaegd: een Heer geweldig rijk.

Van gelijken moet in het rijmen dapper acht genomen worden / datmen de natuerlijke ordre der woorden niet en versette/ maer houde so veel als immermeer mooglijk is/ en datmen onse Tale niet en verwoeste/ en verderbe/ om rym te maken/ tot onere beyde vande Tale/ en van den rym. Ik wil de Poëten wel gaerne wat toegeven / sy moeten ook by wat hebben: ondertuschen.

Vande natuerlijke ordre der woorden.

Deteriores omnes sumus licentiâ :

Sepd Terent. in Heaut.

De vrygheyd maekt wild, sy wil niet aen den band,

Goeft gyse maer den duym, sy neemt de heele hand.

Wy willen dan dat onse Rymers gedenken willen dese krom-tongige maniere van spreken na te laten: my dese vrydschap doet: en wilt my straffen niet: ik heb 't genomen aen: want by en walen en mallen so immers met onse Tale niet/ maer seggen/ doet my dese vrydschap: en wilt my niet straffen: ik heb 't aengenomen:

dit soude ik dan geheel verwerpen. So moet
 ook dese zoorde van rede inden rijm gemijd wor-
 den; gehepligd 3p dijn naem: ik heb 't gegeven
 hem: ik heb gebeden God: want men moet seg-
 gen/ dijn naem 3p gehepligd: ik heb 't hem ge-
 geben: ik heb God gebeden. Doch hier in kan-
 men wel wat door de vingren sien / als 't maer
 niet te hout/ en te grof en gaet: ook slijberd het
 by wijlen dat het so wat heen paszeren mag: in-
 sonderhepd wanneer de naem ofte vooz-naem-
 woorden met eene voozder rede bekleed worden/
 het woeke inde scholen Casus Vestitus genoeind
 word. So kunnen seggen: gehepligd 3p dijn
 naem / die groot en heplig is: ik heb 't gegeven
 hem/ die 't meest van noode had; ik heb gebeden
 God die inden Hemel woond. Dese maniere
 van spzeken kan ook plaetze hebben in enume-
 ratione individuorum, & rerum singularium, in 't
 verhael van verschepte dingen: sp verdelgden
 met den swacde mannen/ vrouwen/ ende kinde-
 ren: sp verbranden met den buere steden / dor-
 pen / ende sloten: de Here sal ten jongsten dage
 vordesen levende/ en doden. Item in eene onder-
 scheidene rede: het en is het boek niet van Jan/
 maer van Pieter. De jaer-getallen worden ook
 gemeynelijk in eene rede niet qualijk achter ge-
 steld: geschied/ gedaen/ gemaekt op dit ofte dat
 jaer / op dien ofte desen dag. Daer en is schier
 niets dat inden rijm minder word waergeno-
 men/ ja inde gemeyne / en ongebonde rede selfs
 meerder obergetreden. Ook sullen de geleerden
 dichtsijls wel meest tegens desen regel soubigen/
 en aenlopen / die onse Duptsche Tale naer de
 Latijnsche woord vooz woord willen spzeken/ so
 toch die Talen in desen gansch van verschepte
 nature zijn: hier van zijn getuygen verschepte

gedruchte boeken/ dagelyksche predikationen/ for-
mulieren der openlijke gebeden/ gemeens t' sa-
menzaken/ &c. De Rym moet ook niet eenen
vollen en gelijken klank op malkanderen bal-
len / en slupten: want daer van draegt het den
naem van Rym. So konnen van serden ende
werden/ hoop ende op/ haest ende vast/ altemael
ende al/ swijgen ende liegen/ man ende gaen/ he-
re ende eren/ pijn ende verdwijnen/ &c. geen
goeden rym maken.

Vanden roch-
ten en cy-
gendlijcke
Rym.

De naem-stammige woorden in heyd gelijk
uytgaende / en hoorde nergens rymende / kon-
nen het beste rym ook niet maken: als heylig en
gewillig / gerechticheyd en barmherticheyd:
hoewel men dat in goede Poeten lichtelyk ober
het hoofd kan sien / als het maer niet al te veel
en geschied: maer trouwicheyd / en soeticheyd
en kan niet verwozpen woorden: om dat de hoor-
laetste zilben bescheppen rymen: so van gelijken
dofficheyd / en stofficheyd / altoer de eerste zil-
ben op malkanderen slupten.

Gelijk oordeel zy (mijns oordeels) van alle
andere woorden van gelijken uytgang in 't ge-
heele / ofte ten deele / doch van verscheppen sin;
want ik en kan daer in so grooten zieraed niet
sien / om die niet hoorbedachten raed / en wil-
lens / tot den rym op te soeken / als / hy staet in
goeden staet: hoorwaer 't is waer: een best wel
gebest: tegenwoer met geweer / en diergelijke.

De verschepte o word ook inden rym gele-
den: als volk / wolk.

Op de Caesura, ofte Standaard diend ook blij-
tig gelet te worden / het welk den rym sonderling
behallig maekt / de herzen van dertien en twaelf
voeten rusten op de seste zilbe.

Van den
Standaard.

Des Heren heyl is groot-voor al die sich bekeren.
Gods toorne blijft op hem-die inde zonden leefd.

Die van elf en tien boeten blijven op de vier-
de zilbe staen :

So wie God eerd-dien sal God weder eren.
Wel hem die sich-tot sijnen God begeeft.

Hoeder nu met den Standaard meerfins is /
hoe die volder / en de rijm zierlijker / en aengena-
mer is. In verzen van minder boeten word
geen standaard bereyscht : also sp niet veel meer
als halve groote verzen en zijn / en al boord aen-
rollen / en niet en rusten booz dat sp ten eynde lo-
pen : en daerom also sich selven booz eenen stan-
daerd verstrecken.

Beleyt.

Maer 't is eenmael lang genoeg / so het maer
niet af te lang en is : want ik en neme ny hier
niet booz eene Grammatica , ofte Spraek-konste
te beschrijven. Ik en dachtter ook inden begin-
ne so veel moeyte niet om te doen / nochte so veel
te woorden den hals te breeken / nochte ny sulken
hoofd-Smeer te maken : maer ik bevinde / als
men daer aen komt / so iszer schiet geen afkornen
van : en daer is (boozwaer !) so wat aen vast /
als de onbeproefde sich niet lichtelijck en sal in-
beelden / nochte geloben. Ik en begere ook hier
oer met niemand te knibbelen / noch iemand
wetten te geben / nochte aen mijne bedenkingen
te binden : maer gebese slechts allen verstandi-
gen vrunderlijck in nader bedenkinge : latende
eenen pgeelijken sijne vryheyd / gelijk ik ook de
mijne behoude. Alleen begere ik van hem die
mijne spellinge niet en beliefd te volgen / dat hy
maer lyden wil / dat ik ny selven / en ook veel-
licht

licht anderen daer mede maag dienen. Ik en hebber niet anders ter wereld mede gefocht/ dan my selven eenmael / en epdelijk / na veel soekens / en tastens / met pijnlijken arbejd / en verdrietige moeyte / en geen kleyn hoof-dzeken / seker te maken / daer ik tot noch toe inde spellinge so blind als een Aasol geweest ben / (dat ik gaerne beken) en alles met groote onbastighepd / ende loszichepd / bekommerd / en twijfelachtich geschreven hebbe : en met eenen reden en rechen-schap van mijne spellinge gebende / en mijne gronden openende / ofte anderen tot nabelginge te verwoecken / en met my vast te maken (also ik niet en meyne iets voortgebracht te hebben van dat op reden staet /) ofte ten minsten alle goedwilligen te verstaen te geben / dat ik met goede reden / uyt liefde tot onse Moeder-tale / en lust mijner gerusthepd / en sekerhepd / en siemelikhhepd / en niet dooz eenige lichtbaerdighepd / nieuws-gierighepd / neus-wijshepd / ofte sottelwaen van egge kloekhepd hier toe gedreven ben. Ik sal my ook houden wel gequeten / en seer veel gedaen te hebben / so ik andere kloeker geesten nader opwecken / en het spoor geben sal / om ons eenmael eenen nader / beter / sekerder / en baster boet te wijzen / daer ik seer na verlangen sal : ten hoogsten bereyde zijnde dooz de reden / en waerhepd / ten allen tyden / met danksegginge / te wijken.

Si quid novisti rectius istis

Candidus imperti; si non, his utere mecum.

Die ons wat beters heeft, die wil wat beters schrijven :

Die niet, die wil met my in mijne meening blijven.

Druk-fauten aldus te ver- beteren.

Pag.	Lin.	Leest.	Pag.	Lin.	Leest.
3.	17.	Heerey, Here.	36.	7	} ferte, fecte.
7.	24.	gevoleh, gevolg. raed, aerd.	38.	16.	
9.	7.	doen, doch.	41.	2.	eenparige, eenparig
10.	15.	gebefent, gedeffend	43.	35.	harde, harder.
11.	22.	doem, doen.	53.	18.	voor, door.
14.	31.	met, moet.	56.	5.	las, ias.
15.	24.	de, der.	60.	19.	verdoblele, ver- dobbellinge.
17.	2	} ledens, ledekens.	62.	23.	tot, toe.
18.	15		65.	20.	meur, muer.
	1.	Sam. Maria, (Sara, Marija.)	66.	3.	sonder, onder.
20.	5.	geenderley, doeter by geflachte.	69.	14.	verftandige, ver- ftandigen.
	32.	dan, dat.	77.	20.	om eene rufte, doe- ter by, inde pluetze
21.	11.	ick, ik.	79.	11.	rijm, rijmen.
25.	8.	onfe, onfer.		23.	leydens, lijdens
	23.	voorftandts, voor- ftanders.			
27.	17.	laftelijk, taftelijk.			
31.	4.	delle, dubbele.			

- E. A L K M A E R,

Gedruckt, by *Symon Cornelisz. Breken-geest.*
wonnende inde Lange-straet, inde vinder
vande Druck-konst. Anno 1640.